

د خديث فوائد:

- ۱- هغه کسان د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د شفاعت وړ کړي چې د زړه له کومي او په کامل اخلاص سره د لا اله الا الله (مبارکه کلمه ووايي او پرې ايمان راوړي).
- ۲- هغه څوک چې موحد نه وي او اسلام د زړه له کومي او په اخلاص سره ونه مني، که څه چې هم ظاهراً پرې ژبه سره درلا اله الا الله، کلمه ويلی وي، داسې کسان هم د قيامت په ورځ د آنحضرت صلی الله عليه وسلم د شفاعت مستحق نه شي کړېدای.

تمرین

۱- د آنحضرت صلی الله علیه وسلم شفاعت څه ډول کسانو

ته میسر کېدای شي؟

۲- د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم شفاعت محمدی

اُمت ته په کوم وخت کېږي دی؟

دامام اوموذن مسؤليت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

الْإِمَامُ ضَامِنٌ وَالْمُؤَذِّنُ مُؤْتَمِنٌ اللَّهُمَّ أَرْشِدِ الْأُيُمَّةَ وَاغْفِرْ لِلْمُؤَذِّنِينَ -

« رواه ابوداود »

دخينوكلما تومعنى :

۱- الامام : هغه څوك چه دده پسى اقتداء اوپه لمانځه كېنې دده

پېروي كېږي . دغه رازامام د ولى الامر په معنى هم راځي .

۲- ضامن : ذمه دار .

۳- مؤتمن : امانت دار .

د حديث معنى :

له حضرت ابوهريرة رضى الله عنه نه روايت دى چه وېي ويل

امام ضامن اوموذن امانت دار دى ، اى بارى خدايه !

امامان هدايت اوموذنين وبخښه .

د پورتنى مبارك حديث توضيح :

دامام له ضمانت او ذمه دارى نه دامطلب دى چه امام د

مقتدیا نو دلمانځه ذمه دار دی، که چیرې امام صالح اونېک عمل سړی نه وي نو د ټولو مقتدیانو په لمانځه کېنې نقصان منځ ته راجي له دې کبله دی چه حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دعاء کوي او فرمائي چه :

ای باری تعالی امانو ته هدایت وکړه ، ترڅو وکولای شي خپله وظیفه لکه څرنګه چه بنایي سرته ورسوي.

دغه راز امام باید عالم اوفقیه سړی وي ، ترڅو دلمانځه فرائض ، واجبات ، سنن ، مفسدات ، محرمات او مکروهات وپېژني او هم دقرآن کریم دقرائت د علم یعنی تجوید سره پوره بلدیت ولري ترڅو په لمانځه کېنې دقرآن شریف قرائت په صحیح توګه سرته ورسوي .

او د مؤذن له امانت داری څخه مطلب دادی چه مؤذن دلمانځه داوقاتو په اعلانولو کېنې له پوره ایماندارۍ څخه کار واخلي یعنی دا چه په ټاکلی وخت آذان وکړي ترڅو خلک دلمانځه لپاره تیارې ونیسي او په خاطر جمعی سره په جماعت کېنې اشتراک وکړي . ځکه که چیرې په ټاکلی او مناسب وخت کېنې آذان ونه ویل شي دا امکان شته چه خلک ونه شي کولای دجمعی په لمانځه کېنې ګډون وکړي .

نوخکه خو مؤذن لره بنایي چه د دې امانت داری پوره خیال وسایي
اودهغه مراعات وکړي.

اوله هغه حایه چه د دې دندی سرته رسول په هره شپه او ورځ
کښې پنځه ځلي د پردروند کار دی، نوخکه حضرت رسول مقبول صلی
الله علیه وسلم دده په حق کښې د مغفرت دعا وکړه. خکه دا کار چه
په شپه او ورځ کښې پنځه ځلي تکرار پېږي مشکل کار دی، نو که
له مؤذن نه په دې هکله څه قصور وشي، پاک خدای جل جلاله دی
هغه ته عفو او بخشش وکړي.

د حدیث فوائد:

۱- له پورتنی مبارک حدیث نه معلومېږي چه هغه څوک چه
غواړي په لمانځه کښې امام مقرر شي باید په فقهی احکامو باندی
پوره احاطه ولري ترڅو د لمانځه پر مفسداتو، محرماتو، واجباتو
او داسې نورو احکامو باندی پوه وي.

۲- مؤذن باید امین وي، ترڅو خلک په خپل وخت لمانځه ته

راوبولي.

تەرىن

۱- امام بايەخە ۋول اوصاف ولري؟

۲- دامام وظيفه ولي په امامت كېنې ۋېره درنه ده؟

۳- په پورتنی حديث كېنې ولي مؤذن ته دامانت دارخطاب

شوی دی؟

۴- مؤذن بايەخە ۋول اوصاف ولري؟

دایمان خوږ والی

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ: ثَلَاثٌ مَنْ كُنَّ فِيهِ وَجَدَ بِهِنَّ حَلَاوَةً الْإِيمَانِ،
أَنْ يَكُونَ اللَّهُ وَرَسُولُهُ أَحَبَّ إِلَيْهِ مِمَّا سِوَاهُمَا وَأَنْ
يُحِبَّ الْمَرْءَ لَا يُحِبُّهُ إِلَّا لِلَّهِ وَأَنْ يَكْرَهُ أَنْ يَعُودَ فِي
الْكُفْرِ بَعْدَ أَنْ أَنْقَذَهُ اللَّهُ مِنْهُ كَمَا يَكْرَهُ أَنْ يُقَذَفَ
فِي النَّارِ -

« رواه مسلم والبخاري »

دځينو کله تومعني:

۱- حلاوت : خوږ والی.

۲- يحب : دوست پي کښي.

۳- أَنْ يُقَذَفَ : څه واچول شي.

د حديث معنی:

له حضرت انس رضي الله عنه څخه روايت دی څه ويې ويل:

آنحضرت صلی الله عليه وسلم فرمایلي دي:

درې خويونه دي څه که چېرته په چا کښې موجود شي نو هغه

به دایمان خوږ والی او خوند وگوري.

داچه الله جل جلاله اودده رسول صلى الله عليه وسلم له بل هرڅه نه ده ته گران وي. او بل داچه د بل چا سره مينه درلودل ئې يوازېد پاک خداى جل جلاله درضا په خاطر وي. اوداچه کفر ته بېرته گرځېدل وړسته له هغه نه چه الله (ج)، ده ته نجات ورکړي دومره بد و برېښي لکه څوک ئې په اور کېښي وغورځوي.

د پورتنى مبارک حديث توضيح :

حضرت رسول اکرم صلى الله عليه وسلم فرمايې :

دايمان لذت اوخوند هغه څوک ځکلاى شي چه لاندیني درې خصلته ولري.

۱- داچه الله جل جلاله اودده پيغمبر حضرت رسول اکرم صلى

- الله عليه وسلم له بل هر شي يعنى مور، پلار، اولاد، وروڼ، خپل

خپلوانو، مال، هستي او ټولو مخلوقاتو نه ورته گران او نږدې وي.

له الله جل جلاله اودده له پيغمبر صلى الله عليه وسلم سره دوستي

په دې معنی ده چه انسان بايد دده (ج)، او د رسول مقبول صلى

الله عليه وسلم ټولو اوامرو او احکامو ته غاړه کېږدي او له نواښو

څخه ئې ځان ورنغوري.

۲- له هغه چاسره چه مينه او محبت کوي ، دامينه بايد يوازي د

الله جل جلا له درضا په خاطر وي ، او په دې برخه کښې هيڅ ډول

د نوي هدف او شخصي غرض نه وي نغښتی .

۳- کفر ته پرته ګرځېدل او د الحادي افکارو لورې ته دمیلان

کولو نه دومره ګرکه او نفرت ولري ، لکه چه په اور کښې له غورځېدلو

څخه نفرت او انزجار لري . ځکه اسلام په خپل ذات کښې ستر

نعمت دی ، نو چا ته چه الله تبارک و تعالی د نعمت په برخه کړي

وي بايد دهغه شکر وباسي او مخالف لورې ته هيڅکله میلان

ونه کړي ، او تل تر تله د الهی او امر و پروي اوله نواهيو څخه

پې اجتناب وکړي .

تمرین

- ۱- دالله جل جلاله مینه اومحبت شه ډول اثار لري؟
- ۲- له تور کسانو سره نرمونږ دوستي اومحبت بايد دکوم هدف له پاره وي.
- ۳- داچه انسان العياذ بالله - وروسته له اسلام نه کفر ته رجوع وکړي ، ولې له دې نه چه کوم څوک له ابتداء نه کافر وي سخته سزا لري؟

تمرین

۱- هغه څوک چه د نبی کریم صلی الله علیه وسلم امر ومني، پاک

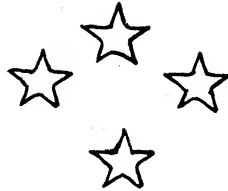
خداى جل جلاله له هغه سره څه ډول معامله کوي؟

۲- هغه څوک چه د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د امر نه

غافل غروي څه ډول معامله به ورسره وشي؟

۳- د رسول اکرم صلی الله علیه وسلم د امر د اطاعت د لزوم

دلیل بیان کړئ.

د اولاد روزنه

عَنْ عَمْرِو بْنِ شُعَيْبٍ عَنْ أَبِيهِ عَنْ جَدِّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ
قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

مُرُوا أَوْلَادَكُمْ بِالصَّلَاةِ وَهُمْ أَبْنَاءُ سَبْعِ سِنِينَ
وَاضْرِبُوهُمْ عَلَيْهَا وَهُمْ أَبْنَاءُ عَشْرِ سِنِينَ وَفَرِّقُوا
بَيْنَهُمْ فِي الْمَضَاجِعِ .

« رواه ابوداود »

د ځينو کلماتو معنی :

- ۱- مروا اولادکم : امر وکړئ خپلو اولادو ته .
- ۲- وهم ابناء سبع سنين : په داسې حال کې چې په اوه کلنۍ
ته ورسېږي .

۳- في المضاجع : د خوب په ځای کېږي .

۴- فرقوا . بیل کړئ .

د حدیث ترجمه :

له حضرت عمرو بن شعيب رضي الله عنه دده د پلار اونیکه (رض)
سره روایت دی چې آنحضرت صلی الله علیه و سلم وفرمائل :
کله چې مو اولادونه اوه کلنۍ ته ورسېږي هغوی ته د لماغځه

په اداء کولو امر وکړئ. او کله چه لس کلن شي نو د بي اطاعتی په صورت
کښې ئې ووهئ او هم ئې دخوب ځايونه سره جلا کړئ.

د پورتي مبارک حديث توضيح:

حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم په دې مبارک حديث
کښې دا ولا دونو په هکله د مور او پلار له وظايفو او مکلفيتونو څخه يو
ستر مکلفيت په گوته کړی دی.

ځکه کورنۍ د بشري ټولنې، لمړنۍ هسته او اساس تشکيلوي، نو
له دې کبله د يوې کورنۍ سمه او سالمه روزنه او اصلاح په پای کښې
د ټولې انساني ټولنې دا اصلاح موجب گرځي.

دا آنحضرت صلی الله عليه وسلم د هدايت پر اساس هره کورنۍ بايد
خپل اولاد د هماغه ورو کوالي نه په دائمی ډول د جدي پاملرنې لاندې
ولري او په تېره بيا دا ووه کلنۍ راپه دې خوا دوی د غوره اعمالو سرته
رسولونه لکه لمونځ او داسې نور د ديني وجاېو ته هڅوي او راهنمايي
ورته وکړي. او کله چه لس کلنۍ ته ورسېږي د مور او پلار د بي
اطاعتی په صورت کښې کولای شي هغوی تا د بيا منجانيات کړي.

اوله هغه ځايه چه د لس کلنۍ څخه وروسته ورو ورو ماشومان
د رشد او ځوانۍ مرحلې ته نږدې کېږي، نو ځکه ښايي چه دخوب

په وخت کېنې ئې د خوب ځای او بستر بیل او جلا شي.

دغه دی د اسلامي مقدس دین ارزښتناکه او عالي تعالیم چه د انسان د ژوندانه په هر اړخ کېنې واضح او صریح هدايات ئې صادر کړي، چه په يقيني ډول ئې تطبيق په دنیا او آخرت کېنې د دوی د رستگاری او ټپکمرغی موجب گرځي.

دغه راز نور زیات احادیث د اولاد ونود روزنې په هکله د آنحضرت صلی الله علیه وسلم څخه روایت شوی دی.

لکه څرنګه چه حضرت سعید بن العاص رضی الله عنه له حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم څخه روایت کوي چه فرمائی:

هیڅ پلار خپل زوی لره له ښه اخلاق نه ښه شي نه دی ورزده کړی. «

د حدیث فوائد:

۱- والدین باید دخپل اولاد ونو روزنې ته کلکه پاملرنه وکړي.

«عَنْ سَعِيدِ بْنِ الْعَاصِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ

عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

قَالَ مَا نَحَلَ وَالِدٌ وَلَدَهُ مِنْ نَحْلٍ أَفْضَلَ مِنْ أَدَبٍ حَسَنٍ .

«مشکوٰۃ شریف»

۲- لمونځ کول بهترين عبادت دی ځکه بنده د لمانځه په وخت

کبې له بل هر وخت نه الله جل جلا له ته نږدې دی.

۳- لس کلنۍ ته د ماشوم د رسېدونه وروسته بايد د خوب په

وخت کبې دده بستر جلا شي.

تمرین

۱- اولاد باید په کوم سن کښې په لمونځ کولو باندې مامور شي؟

۲- په کوم سن او کوم حالت کښې د اولاد وهل تا د یې جواز

لري؟

۳- د اولاد ونو بستر باید په کوم سن کښې سره بیل شي؟

د مسلمان ورور سره مینه درلودل

عَنْ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنْ مِنْ عِبَادِ اللَّهِ لَا نَأْسًا مَا هُمْ بِأَنْبِيَاءٍ وَلَا شُهَدَاءٍ ، يَغِطُّهُمْ إِلَّا أَنْبِيَاءُ وَالشُّهَدَاءُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللَّهِ .

قَالُوا يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ! أَخْبِرْنَا مَنْ هُمْ ؟

قَالَ : هُمْ قَوْمٌ تَحَابُّوا بِرُوحِ اللَّهِ عَلَى غَيْرِ أَرْحَامٍ بَيْنَهُمْ وَلَا أُمُوالٍ يَتَعَاطَوْنَهَا فَوَاللَّهِ إِنْ وَجَّوْهُهُمْ لَنُورٍ ، وَ إِنَّهُمْ لَعَلَى نُورٍ لَا يَخْفُونَ إِذَا خَافَ النَّاسُ وَلَا يَحْزَنُونَ إِذَا حَزَنَ النَّاسُ .

وَقَرَأَ هَذِهِ الْآيَةَ .

إِلَّا إِنْ أَوْلِيَاءُ اللَّهِ لَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ،

(رواه ابوداؤد ورواه في شرح السنه عن ابى مالك بالفظ المصباح)

دځينو کلماتو معنی :

۱- لا انا سا : په تحقيق سره داسې خلک شته.

۲- يَغْبِطُهُمُ الْاَنْبِيَاءُ : د دوى سره پيغمبران عليهم الصلوة والسلام غېټه کوي.

۳- بِمَكَانِهِمْ مِنَ اللَّهِ د دوى دهغه مقام او منزلت له کبله چه د الله جل جلاله په نزد ئې لري.

۴- هم قوم تجا بوا ، دوى هغه کسان دي چه يوله بله سره ئې دوستي او مينه کوله.

۵- بروح الله : دالهي ارشاد تو او دهغه درضا په خاطر.

د حديث ترجمه :

له حضرت عمر رضی الله عنه څخه روايت دی چه حضرت رسول اکرم ﷺ فرمايلي :
په تحقيق سره د الله جل جلاله په بندگۍ نوکېنې داسی کسان شته چه
دوى نه پيغمبران اونه هم شهيدان دي ، مگر د دوى دهغه مقام او منزلت
له امله چه د قيامت په ورځ ئې د الله جل جلاله په نزد لري پيغمبران او
شهيدان ورسره غېټه کوي. اصحابو رضی الله تعالی عنهم وپوښتل چه
ای رسول صلی الله علیه وسلم دغه کسان څوک دي ؟

آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمايل :

دوئ هغه کسان دي چه يو بل يوانرې د اسلامي اخوت له امله

دوست گڼي ، اودا پرته له دېنه چه د دوئ په منح کښې قرابت

او مالي ورکړه راکړه موجوده وي .

قسم دی په الله جل جلا له باندی چه ددې کسانو مخونه درنا

په خبر او په رڼا کښې نغښتي دي او نه وېرېزي هغه ورځ چه خلک

وېرېزي او بيا حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم دالاندی

مبارک ایت تلاوت کړي .

په تحقیق سره دالله جل جلا له دوستان . نه شته پردوئ باندی

هیڅ ډول وېره . او نه دوئ غمجن کېږي .

د پورتنی مبارک حدیث توضیح :

حضرت سرور کائنات صلی الله عليه وسلم په پورتنی مبارک حدیث

کښې یوې مهمې او ارزښتناکې موضوع ته اشاره کړې چه عبارت ده

د مسلمانانو ترمنځ په تولودات البیني مناسباتو کښې د مینې او ورورولو

تینګښت ، اودا چه دهر مسلمان عمل باید یوانرې ، او یوانرې د پاک

خدای جل جلا له درضاله پاره وي ، نه د قرابت ، مالي کتو او یا نورو

د نیوي اړیکو په خاطر او کله چه یوله بله سره د مسلمانانو پراړیکو باندی

دادول روحیه حاکمیت پیدا کړی ، هرومرو ئې نتیجه او ثمره دوامداؤ

اوهم د ټولې بشري ټولنې په کټه تمامېږي .

اوله هغه ځایه چه ددې اصل تطبیق ساده او اسان کار نه دی نوځکه هغه مسلمان فرد چه وغواړي ځان په دې ډول کانیو سره ښکلی کړي ، باید ایثار او فداکاری خپل خوی وگرځوی او هم ټول د نیوي او نفسي تماثلات تر پسنولای کړي

نوله همدې کبله دی چه ددې ډول غوره اخلاقو لرونکی د -
قیامت په وړځ د داسی ستر او عالی مقام خاوندان دي چه حتی
شهداء او پیغمبران پرې غبطه حوړي

ددې ښدگانو د اوچت مقام له پاره د الهی ستر نعمت کفایت کوي چه د قیامت په وړځ یعنی هغه وړځ چه د پره وېروونکی وړځ ده او هرڅوک په زیاته وېره او غم اخته وي ، مگر د دوی زېږونه مطمئن او بی غمه دي . او مخونه یې د نورو په شان خلېږي او چارچاپر یې هم د نور شغلو احاطه کړی وي .

د حدیث فوائد :

۱- د مسلمانانو ترمنځ مینه او دوستي باید د وړولۍ ، او دیني عاطفې پر اصولو بناوی ، نه پر د نیوی اغراضو او شخصي اړیکو باندی .

۲- دا ډول خلک د قیامت په وړځ د الله جل جلاله په نزد د

لوسه مقام او اوچته مرتبه خاوندان دي.

۳- دا ډول کسان د قیامت په وړځ له هغه غم او وېرې نه

خلاص دی کوم چه د پرکسان پرې اخته دي.

د تجسس او په ديني احكامو كېنې بي حايه پلټنه كول

عَنْ اَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهُ قَالَ : سَمِعْتُ رَسُولَ اللهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : مَا نُهَيْتُكُمْ عَنْهُ فَاجْتَنِبُوهُ وَمَا اَمَرْتُكُمْ بِهِ فَاَتُوا مِنْهُ مَا اسْتَطَعْتُمْ فَإِنَّمَا أَهْلَكَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ كَثْرَةُ مَسَائِلِهِمْ وَاخْتِلَافِهِمْ عَلَى أَنْبِيَائِهِمْ .
(رواه البخاري)

ترجمه :

له حضرت ابوهريرة رضي الله عنه څخه روايت دى چه فرمايئ :
له حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم څخه مي واوړېدل چه
داسي مهرباني او ارشاد يئ فرمايل :
له هغه څه نه چه مي تا سو منع كړي يا ستئ ځانونه وژغورئ ،
او په كوم شي مي چه امر كړي دخپل توان او طاقت په اندازه
يئ عملي كړئ ، ځكه هغه كسان چه ستاسونه پخوا تېر شوي له دې
كبله تبا ه شول چه له خپلو پيغمبرانو څخه يئ زيات سوالونه كول
اود دوي په باره كېنې يئ له زيات اختلاف نه كار اخستل .

.....

تمرین

۱- دیوه مسلمان اړیکې له بل مسلمان سره باید پرڅه ډول

بنستونو باندې ولاړې وي؟

۲- دهغه مینې او دوستۍ د فواندو په هکله خبرې وکړې کوم

چه شخصي اهداف او دینوي اغراض له مخانه سره ونه لري.

تقوا اوبنکوکاري

عَنْ أَبِي ذَرِّبِ بْنِ جَنَادَةَ وَأَبِي عَبْدِ الرَّحْمَنِ مَعَاذِ بْنِ جَبَلٍ رَضِيَ
اللَّهُ عَنْهُمَا عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ:
إِتَّقِ اللَّهَ حَيْثُمَا كُنْتَ. وَاتَّبِعِ السَّيِّئَةَ الْحَسَنَةَ تَمَحُّهَا، وَ
خَالِقِ النَّاسَ بِخُلُقٍ حَسَنٍ.

« رواه الترمذی »

د ځينو کلاماتو معنی:

۱- اتق الله : له الله جل جلاله څخه وډارېږه.

۲- حیثما کنت : هر چیرته چه اوسی.

۳- السيئة : کناه او ناوړه اعمال.

۴- الحسنة : نېکی او غوره اعمال.

۵- تمحها : کناه محوه کوي.

د حديث معنی:

له حضرت ابو ذر بن جنادة رضي الله عنه څخه روايت دی چه
حضرت معاذ بن جبل رضي الله عنه له آنحضرت صلی الله عليه وسلم
څخه روايت کوي چه فرمائی:

له الله جل جلاله څخه وډارېږه هر چیرې چه اوسی، او کله چه

دې ناوړه عمل سرته ورسول ، نوله هغه نه وروسته غوره کار او
نېک عمل وکړه ، ترڅوچه پخوانی ناوړه اعمال له منځه یوسي اودخلکو
سره په ښه خوی او اخلاق سره رفتار وکړه .

دپورتني مبارك حديث توضيح :

دامبارك حايث دحضرت سرور کائنات له جوامع الکلم څخه
بلل کېږي ځکه لکه څرنګه چې ګورو په هغه کې زيات مبسوط او
مفصل مطالب په دريولنډو وچولو کېږي ځای کېږي شوی دي .

اوحتی کولای شو لومړی جمله دټولو ناوړو او غیر مشروع عملونو
دارتګاب د مخنیوي کلي وبولو ، چه هغه دالله جل جلاله نه دوېږي
موضوع ده ، ځکه کله چه د انسان په زړه کېږي دالله جل جلاله وېره
ځای ونیسي ، نور نو خبره تمامه ده ، اونوموړې انسان هر ورو
دګناهونو له اړتګاب نه لری اوپه امن کېږي پاتې کېږي . اوداځکه
چه دټولو معاصیو اصلی اساس او مشاء داده چه زمونږ په زړونو
کېږي لکه څرنګه چه لازمه ده دالله جل جلاله څخه وېره نه ده را
پیدا شوی . اوکه نه نوهیڅکله هم امکان نه لري چه دداسې وېږي
دموجودیت سره ، سره بیا هم انسان دګناهونو دارتګار
هڅه وکړي .

نوخکه هر مسلمان باید د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه
 وسلم د پورتنی ارشاد اتوسره سم په ټولو حالاتو کښې لکه: صحت
 او مرض، عزت او ذلت، ناداري او بډايي او په هرځای او هر محل کښې
 چه وي د الله جل جلاله عظمت او جلال هیر نه کړي، او د ناوړو
 اعمالو لکه ارتکاب نه اجتناب او د غوره کارونو په کولو اقدام
 وکړي.

او په زغرده ویلای شو چه یوازې د همدی نبوی صلی الله علیه
 وسلم ارشاد اتوپه عملي کولو سره کفایت کوي چه انسان ته د نیوي
 او اخروي نېکمرغي په برخه شي.

په دوهمه جمله کښې حضرت سرور کائنات صلی الله علیه وسلم
 دهغو کسانو د پاره د علاج لپاره ټاکلی ده چه د ګناه مرتکب شوی وي،
 لکه څرنگه چه جسمي ناروغانو ته د علاج په مقصد نسخه ورکول
 کېږي، دغه نوموړې جمله د ګناهکارانو لپاره د نجات او علاج نسخه
 ګڼل کېږي. چه هغه د غوره او نېکو اعمالو سرته رسول دي، یعنې که
 چېرې مسلمان د ګناه مرتکب شي او بیا وېرسته له هغه نه نېک
 اعمال انجام کړي، دده پخوانی ګناه داسې لری کېږي لکه اوبه چه
 له بدن او جامې څخه خپره لری کوي چه البته مطلب له دې نه صغیره

اوکله چه يوځلى بيا د پورتنى مبارک حديث عبارت ته ځير شو،
 ګورو چه اوله او دوهمه جمله په داسى حال کښې چه د فرد رابطه د
 خالق سره تنظيموى ، دريمه جمله د فرد رابطه د بل فرد يعنى
 مخلوق سره تنظيم او توضيح کوي، او زيات مطالب چه د يوه فرد
 رفتار، گفتار، او کردار د بل فرد سره احتوا کوي په ډېره لنډه
 جمله کښې په بليخ او موجز او جامع ډول فرمائلى دي:

وَخَالِقِ النَّاسِ بِخُلُقِ حَسَنِ .

يعنى د خلکو سره ستاسو معامله ، رفتار او سلوک بايد په
 خلق حسن سره وي ، هر څوک پوهېږي چه دغه دوي کلمې يعنى
 (خلق حسن) ، څومره جامع کلمات دى . ځکه د انسان غوره سلوک
 رفتار وي که کردار او يا گفتار احتوا کوي

هو! حقيقت دادى چه د آنحضرت صلى الله عليه وسلم په کلام
 کښې زيات غور او دقت کول انسان هغو اسرارو ته راهنمايى
 کوي کوم چه په هغه کښې نغښتى دي .

د حديث فوائد :

۱- انسان بايد دخپل ژوندانه په هر حال کښې له الله جل جلاله څخه ودرشي او دده حج ، وېره ئې په زړه کښې ځای نيولى وي .

۲- کله چه انسان دکوچې گناه مرتکب شي ، نوکه چېرته مسلمان او د بڼه نيت خاوند وي ، حتماً دخپل دغه ناوړه عمل نه پښېمانه او د هغه د جبران او طلافي لپاره اوچت گامونه اخلي . د گناه دغه طلافي او جبران چه د توبې سره يوځای منع ته راشي هلته تحقق پيدا کوي چه نوموړې د غوره عمل د سرته رسولومصد وگرځي .

۳- له هغه ځايه چه انسان يو اجتماعي مخلوق دى ، نوځکه خو بایه په ټولنه کښې دده گذاره له هر ډول نقصان او عيب نه مبرا او په غوره ډول سره انجام شي ، کوم چه په پورتنی مبارک حديث کښې له هغه نه په «خلق حسن» سره تعبیر شوى دى .

تمرین

- ۱- دالله جل جلا له نه وپرېدل څه نتایج لري؟
- ۲- خلق حسن یعنی څه؟ توضیح یې کړئ؟
- ۳- نېکي څرنگه بدي له منځه وړي؟

د بدی په مقابل کښې ښکې کول

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَجُلًا قَالَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِنِّي لِي قُرَابَةٌ أَصْلُهُمْ وَ يَقْطَعُونَنِي وَأُحْسِنُ إِلَيْهِمْ وَيُسَيُّئُونَ إِلَيَّ وَأَحْلُمُ عَنْهُمْ وَيَجْهَلُونَ عَلَيَّ فَقَالَ (ص) : لَيْنٌ كُنْتَ كَمَا قُلْتَ فَكَاؤُنَّمَا تَسْقَهُمَ الْمَلَّ وَلَا يَزَالُ مَعَكَ مِنَ اللَّهِ ظَهِيرٌ عَلَيْهِمْ مَا دُمْتَ عَلَى ذَلِكَ .

« رواه مسلم »

د ځينو کلمو معنی :

- ۱- اِنِّي لِي قُرَابَةٌ اَصْلُهُمْ : په تحقيق سره داسې خپلوان لرم چه د دې سره نژدې اړيکې ټينګوم .
- ۲- يَقْطَعُونَنِي : دوى ز ما څخه لری کېږي .
- ۳- وَيُسَيُّئُونَ إِلَيَّ : او زما سره ناوړه چلند کوي .
- ۴- تَسْقَهُمَ الْمَلَّ : هغوى ته تودې ايرې په خوله کوئ .
- ۵- ظَهِيرٌ : پشتي بان اوساتونکى .

د حديث ترجمه :

له حضرت ابوهريرة رضى الله عنه څخه روايت دى چه يوه سړي

وويل : ای رسول الله صلى الله عليه وسلم ! داسې خپلوان لرم چه
 زه ئې حقوق اداءكوم ، مگر دوى زما سره اړيكي شلوي ، زه ددوى په
 وړاندې اود دوى سره ښې اوسنه رويه كوم ، مگر دوى زما سره
 ناوړه چلندكوي ، زه ددوى په مقابل كښې له حلم ، نرمۍ او بردبارۍ
 څخه كار اخلم ، حال دا چه دوى زما سره جفاكوي ، اوله زشتۍ
 اوجهاالت نه كار اخلي .

حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم وفرمائى :
 كه چيرې واقعيت همداسې وي لكه چه وايئ ، نو داسې حكم لري
 چه گويآ په دوى دې تودې ايرې خوشېلې وې او تر هغه چه ددوى
 په مقابل كښې همداسې رويې ته دوام وركړي ، دا الله جل جلاله
 مرسته او كومك به در سره وي .

د پورتنى مبارك حديث توضيح :

اسلامي مقدس دين لكه څرنگه چه د مسلمانانو او نورو ملتونو
 تر منځ بين المللى اړيكي تنظيم كړې ، دغه راز د خصوصي او فاميلي
 اړيكو د تنظيم په هكله هم واضح او صريح ابرشادات لري .
 له همدې كبله د مور او پلار ، اولاد او د فاميل د ټولو
 غړو په وړاندې ئې د هر مسلمان فرد پر وځاى او مكلفيتونو

باندی زیات تینگار کرېدی.

اوهمداراز ټولنیزې غورځارېکې، صله رحم او دخپلوانو د حقوقو ساتنه د بشر له مهمو دندو او مسؤلیتونو څخه ګڼل شوی دي.

لکه څرنگه چې په پورتنۍ مبارک حدیث کېنې په واضح اوصریح ډول بیان شوی او دهغه له محتوا نه داسې برېښي چې انسان نه یوازې دخپلو خپلوانو سره صله رحمي وکړي، بلکه حتی ددوی د ناوړې روڼۍ او سلوک په مقابل کېنې هم باید له صبر او حوصلې نه کار واخلي، اود ددوی په مقابل کېنې خپلې نېکې روڼۍ ته ادامه ورکړي. اوله هغه ځایه چې د نور د ناوړه سلوک په مقابل کېنې له صبر او حوصلې نه کار اخستل اودغه ټولې ناخوالې زغمل راسخ عزم او قوی عقیده غواړي، اوهم انسان باید دې هدف ته درسېد و لپاره خپل ټول نفساني خوا هشات تر پښو لاندې، او پر شیطاني وسواس باندې غالب اوله تواضع او برده باسۍ څخه کار واخلي، چې دایو ئې هم انسان کار نه دی نو ځکه الله جل جلاله د داسې کسانو سره دخپلې مرستې وعده کړې ده چې ددوی ته پرهغوئ باندې غلبه ورکوي، اوهم ئې اخروي اجر او ثواب په برخه کوي.

د حینو کله ما تو معنی :

۱- ما نهیتکه : له هغه څه نه چې ما سو منع کړی یاستی .

۲- فاجتنبوه : له اجتناب نه اخستل شوی یعنی ترې لری

شی او پرهیز وکړی .

۳- فأتوامنه ما استطعم : دخپل توان او قدرت په

اندازه عمل وکړی .

۴- مسألهم : سوال او جواب کول .

د پورتني مبارك حديث معنی :

حضرت سرور کائنات محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم په

پورتني مبارك حديث کښې دوه مهم مطلبه موندلې ته راښودلي

دي .

لمړی : دا حضرت صلی الله علیه وسلم د اوا مرو تعمیل او پرځای

کول .

دویم : له هغه ټولو شیانو څخه ځان ژغورل او پرهیز کول کوم

چې حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم له هغونه نهیه

کړېده .

برسېره پردې په پورتني مبارك حديث کښې د پند او عبرت

او بالعکس مقابل کسانوته پرته له شرمندګۍ او خجالت نه بلڅه نه
پاتېږي چه په حديث شريف کښې له هغه نه د تودوايرو په ورخولو
تعبير شوی دی.

حکه که چرته څوک د تودوايرو په خوړلو مجبور کړای شي ،
طبيعي ده چه هغه دده پرمخ او سر باندېزي او مخ يې تک تورگرځي ،
چه دلته مطلب کنایتا خجالت او شرمساری ده.

د حديث فوائد :

۱- پرمؤمن او مسلمان باندی لازمه ده چه دخپلوانو حقوق د
خپل توان سره سم رعایت کړي.

۲- دخپلوانو د جور او ستم په مقابل کښې له صبر او حوصلې
نه کار واخلي .

۳- دخپلوانو په مقابل کښې له صبر او حوصلې نه کار اخستل د
الله جل جلا له په نزد عظيم اجر لري .

تمرین

۱- دخپلوانود ناوړه روږې په مقابل کېنې باید څه ډول چلند

وشي؟

۲- دخپلوانود ناوړه روږې په مقابل کېنې احسان اونېکي کول

څه ډول نتایج لري؟

اعتكاف

عَنْ ابْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ وَآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ -

« رواه البخاري »

دُحَيْنُوكَلْمَا تَوْ مَعْنَى :

۱- يَعْتَكِفُ : اَعْتِكَاف كُوي .

۲- رَمَضَانَ : له رَمَضُ نَهْ مُشْتَقُ دِي ، او رَمَضُ هَعَه سَخْت

حَرَارَت تَه وَايِي چَه دَلْمَر د وِرَانْکُو خَخَه پَر وِچَه اَوْ شَكْلَنَه حُمَكَه
بَا نَدِي تُولِيد پِري ، رَمَضُ دَغَه رَا ز سَوَزُولَو تَه هَم وَايِي .

دَحْدِيثِ مَعْنَى :

له حضرت عبد الله بن عمر رضي الله وتعالى عنهما خخه روايت

دِي چَه :

آنحضرت صلى الله عليه وسلم به دروژي دِ مَبَارَكِي مِيَا شَتِي
وِروستِي لِس وِ رَحْجِي پَه اَعْتِكَاف كَبِنِپَنَاسْتَل .

د پورتني مبارک حديث توضيح :

که څه چې هم آنحضرت صلی الله عليه وسلم په ټول عمر کېني
د الله جل جلاله په طاعت او عبادت بوخت وو، مګر دروژې په مبارکه
مياشت په تېره بيا وروستيو لسو ورځو او شپو کېني زيات رياضت
ايستل او د پر تکليفونه به يې کالل.

ځکه چې دروژې مبارکه مياشت له فيض او برکت نه ډکه
مياشت ده ؛ په دې مبارکه مياشت کېني قرآن عظيم الشان
له لوح محفوظ نه د دنيا آسمان ته نازل شوی دی ، په تېره بيا
وروستی لس شپې چې د زياتو علماؤ په قول د قدر شپه چې د
يوزر عادي شپو سره برابری کوي په همدغه وروستی لسيزه
کېني مضموره ده .

نو ځکه حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د دې مبارکې
شپې د فيض او برکت د لاسته راوستلو په مقصد او هم امت ته
د تعليم په منظور په دغه مياشت په تېره بيا دهغې په وروستی
لسيزه کېني زيات رياضت ايستل او په اعتکاف به کېنېناستل .
د حضرت بی بی عایشې رضی الله عنها په روايت : حضرت
سرور کائنات تر خپل رحلت پورې تل دروژې د مبارکې مياشتې

وروستی لسيزه په اعتكاف سره تېروله. (۱۰۰)

نوحكه مونږ لره ښايي چه د آنحضرت صلی الله عليه وسلم د سنتو د پیروي په خاطر برسېره پر دې چه باید تل تر تله په طاعت او عبادت باندې مشغول او سو، لازمه ده د خپل توان او قدرت په چوكاټ كښې د روژې د مباركې میاشتي په وروستی لسيزه په عبادت او اعتكاف سره تېره كړو.

د حدیث فوائد:

- ۱- هر مسلمان فرد باید د خپل توان سره سم د روژې په مباركه میاشت كښې زیات عبادت او اعتكاف وكړي.
- ۲- د روژې مباركه میاشت د فیض او برکت میاشت ده، نوحكه په دې مباركه میاشت كښې عبادت كول زیات ثواب لري.

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا : أَنَّ النَّبِيَّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ الْعَشْرَ الْأَوَّلَ وَآخِرَ مِنْ رَمَضَانَ حَتَّى تَوَقَّاهُ اللَّهُ ثُمَّ اعْتَكَفَ أَشْرَ وَاجِهٍ مِنْهُ بَعْدَهُ .

« رواه البخاری »

مأخذ

شمبر	عنوان	مؤلف
۱	بخاری شریف	ابوعبد اللہ محمد بن اسماعیل البخاری
۲	مسلم شریف	مسلم بن حجاج نیشاپوری
۳	ابوداؤد	سلیمان بن اشعث سجستانی
۴	ترمذی	ابوعیسیٰ محمد بن عیسیٰ ترمذی
۵	نسائی	ابوعبدالرحمن احمد بن شعیب نسائی
۶	ابن ماجہ	ابوعبد اللہ محمد بن یزید قزوینی
۷	مشکوٰۃ شریف	ابومحمد حسین مسعود بغوی
۸	أشعة اللمعات	شیخ عبدالحق محمد شاہ دہلوی
۹	تسهيل البخاری	مولوی عبد الہادی شاہ منصوری
۱۰	الاربعین للنووی	امام یحییٰ بن شرف الدین النووی

د افغانستان د تعلیمي مرکز د نصاب اهداف

عمومي هدف:

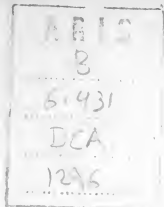
د ټولو جهادي تنظيمونو د تعلیمي نصاب توحيد، د يو متوازن او جامع اسلامي ښوونې او روزنې منځ ته راوړل چې د هر ډول باطل پرستۍ او بدعتونو ضد وي. همدارنگه د اسلامي کلي قوانینو او مفاهیمو استحکام د افغانستان په اسلامي ټولنه کې غواړي.

خصوصي هدف:

داسې نصاب دی چې د اسلام سپاهیان او د حقیقت لاره ټولونکو ته د یووالي او وحدانیت لار ښوونه کوي ترڅو چې دوي په مستحکم او دایمي توګه د عالي او معقولو اسلامي مسنونو او قوانینو متمسک وي. د انصاب د اسلامي ښوونې او سواد «د جهادي، فرهګي، فلسفي، اقتصادي، تخنیکي، مدني، معیشتي شرایطو په نظر کې نیولو سره» ضامن دی. چې په عین وخت کې د نه شلیدونکي پیوستون ممثل او اتصالات د اسلامي نړۍ سره وي او د اسلامي مقدسو حقایقو مبین وي.

آخري هدف:

د کلمة الله او چټوالۍ، د اسلام د شان او عظمت ښودل نړیوالو ته، د کفر او کمونیزم اضمحلال، په افغانستان او نړۍ کې د سپیڅلي قرآن د اصولو او قوانینو او د محمدی (ص) غل شریعت د حنفی فقه په اساس خاص: خدای درضا د حاصلیدلو په نیت د زمانې د طاغوتیانو سره مبارزه د دې تعاجلی نصاب آخري مرام دی. ((وَمِنْ اللَّهِ التَّوْفِيقُ))

v. 70

دا کتاب و دیا ویشل کیږی د دی کتاب
پلورل او پیرودل منع دی •

د چاپ کال ۱۳۷۰ د چاپ شمیر (۱۰۰۰۰)

د تعلیمی مرکز د نصاب مدیریت

تمرین

۱- هغه څه موچه د پورتنی مبارک حدیث نه زده کړی دي بیان

کړی.

۲- اعتکاف ولې زیات ثواب لری؟

په خاطر د پخوانيو ملتونو ناوړه خويونه او عادات ئې هم ذکر کړي،
 کوم چه په خپل وخت کښې د هغوئ د بربادۍ او تباهي موجب گرځېدلي
 دي. چه يوله هغونه د پيغمبرانو څخه زياتي اوبې فائدي پوښتني کول،
 اوبل ئې د پيغمبرانو د، په حقله زيات اختلاف نظر درلودل وو، په
 دې معني چه ځيني به ئې منل او ځيني به ئې ردول، اودغه ناوړه خويونه
 او عادات وو چه د دوي د هلاکت او تباهي موجب وگرځېدل.

له همدې کبله دې چه جناب رسول اکرم صلى الله عليه وسلم خپل امت
 ته داسې ارشاد فرمايلي دي چه بايد دده دص، له اوامرو نه اطاعت
 اوله نواهيونه اجتناب وشي. او هم له دېرو اوبې ځايه سوالونو او
 قيل وقال اوبې موجب اختلافاتو نه ځانونه لرې وساتي، ترڅو د
 يوې خوا د وخت د ضايع کېدو اوله بلي خوا د مسلمانانو په منع کښې
 د بې اتفاقي او نزاع موجب نه شي. ځکه دغه ډول خواص د مسلمانانو
 د کمزورتيا نه پرته بله نتيجه، اود دوي له تباهي او بربادۍ نه
 پرته بله گټه نه لري.

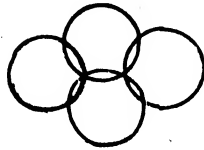
او همدا سبب وو چه تېر ملتونه د ذکر شوو خاصيتونو د درلودلو
 او حقايقو ته د نه تسليمېدو له امله هلاک او برباد شول.

د حدیث فوائد :

۱- د آنحضرت صلی الله علیه وسلم د اوامرو، اطاعت اوله نواهیو څخه ئې اجتناب کول.

۲- د امر اصلي مفهوم وجوب او د نهی اصلي معنی تحریم دی. نوځکه در رسول اکرم صلی الله علیه وسلم نه اطاعت کول په دواړو حالا توکسېې واجب دی.

۳- له د پرواوبی حایه سوالونو او بی موجبې اختلافاتو څخه اجتناب کول.

تمرین

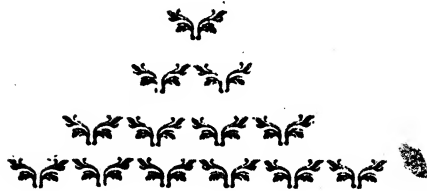
۱- د نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم د اطاعت د وجوب د لیلیان

کریئ.

۲- دبی موجبہ اختلافاتو د لیل څه دی؟

۳- په څرگنده او ثابتو موضوعاتو کښې نریاتی پوښتنې کول

ولی ناوړه کار دی؟

رَضِيتُ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ خَاصًّا يَرْوَاهُ دین ساتونکی کنل کبری

عَنْ مُعَاوِيَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: سَمِعْتُ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ: لَا يَزَالُ مِنْ أُمَّتِي أُمَّةٌ قَائِمَةٌ بِأَمْرِ اللَّهِ لَا يَضُرُّهُمْ مَنْ خَذَلَهُمْ وَلَا مَنْ خَالَفَهُمْ حَتَّى يَأْتِيَ أَمْرُ اللَّهِ وَهُمْ عَلَى ذَلِكَ.

(رواه البخاري ومسلم)

ترجمه :

له حضرت معاويه رضی اللہ عنہ خخه روایت دی چه ویلی ئی
 دی : له آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم نه می واورهدل چه فرمائی :
 زما په اُمت کبني د تل له پار داسې ټولگي شته چه د پاک
 الله جل جلاله پر دین به پا بند او ټينک ولاړوي .

دې کسانوته هغه خلک چه له دوی سره مرسته نه کوي تر قیلمه
 پورې کوم ضرر نه شي رسولای اونه هم هغه خلک چه له دوی
 سره مخالفت کوي او داپه دې شرط چه نوموړي کسان (د دین
 ساتونکی) د پورتنی صفت لرونکی وي .

له حضرت ابوهريرة رضي الله عنه حُخه په بل حديث شريف -
 كښې روايت شوى دى چه حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم
 فرمائي دي :

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ
 عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنْ مِنْ أُمَّتِي لِي حُبًّا نَاسٌ يَكُونُونَ بَعْدِي
 يَوَدُّ أَحَدُهُمْ لَوْ رَأَى بِأَهْلِهِ وَمَالِهِ .

، رواه مسلم ،

زما په اُمت كښې به هغه كسان له ماسره نرياته مينه ولري
 چه وروسته راځي ، هريوله دوى نه داسې هيله كوي چه كاشكى د
 خپل اهل ، عيال او نريات مال او منصب پرځاى ئې زه ليدلى واى .
 او نرما ديدار ئې نصيب شوى واى .

د پورتنى مبارك حديث توضيح :

د پاك الله جل جلاله د دين عاشقان د حضرت محمد صلى الله
 عليه وسلم په اُمت كښې د تل لپاره د الله جل جلاله په دين باندې
 تينك ولاړ دي ، او هيڅوك له مخالفينو څخه د دې توان او قدرت
 نه لري چه هغوى ته ضرر ورسوي . دا كسان به د دغه وصف -
 د درلودلو له امله د قيامت تر ورځې پورې د هغه د احكاموپه تطبيق

باندي تينك ولاړ وي .

د پورتنۍ مبارک حديث فواید :

- ۱- هغه څوک چه د حضرت رسول اکرم صلی الله عليه وسلم د مینې او محبت سره د زړه پيوند ولري ، هغه د پاک خداى جل جلاله پير او امر و باندى هم کلک او تينک ولاړ دي .
- ۲- هغه څوک چه په اخلاص او صميميت سره د الله جل جلاله د امر و پيروي او پابندي کوي ، هيڅوک نه شي کولای هغه ته په دې لاره کېنې کوم تاوان او يا نقصان ورسوي .
- ۳- په هر عصر او زمانه کېنې د حضرت محمد صلی الله عليه وسلم په امت کېنې د دين محافظين وجود لري .

تمرین

۱- څو ځل اوڅرنگه کسان د پاک الله جل جلاله په حکم او دین

باندې پابند بلل کېږي؟

۲- هغه کسان چه دوی ته څو ځل ضرر نه شي رسولای څو ځل

دي؟

۳- آیا له مسلمانا څخه هغو کسانو له آنحضرت صلی الله علیه وسلم

سره نریاته مینه درلوده چه د اسلام په لومړیو پېړیو کې یې ژوند

کول، او که څرنگه واضح یې کېږي؟

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 بِحَمْدِهِ جَلَّالَهُ أَوْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
 سره مينه درلودل

عَنْ أَنَسِ بْنِ مَالِكٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ :
 أَنَّ رَجُلًا قَالَ : يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ مَتَى
 السَّاعَةُ ؟ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ وَيْلُكَ وَمَا
 أُعِدُّتَ لَهَا ؟

قَالَ : مَا أُعِدُّتُ لَهَا إِلَّا أَنْفِي أَجِبُ اللَّهَ وَرَسُولَهُ .
 قَالَ أَنْتَ مَعَ مَنْ أَحْبَبْتَ .
 قَالَ أَنَسُ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ :
 فَمَا رَأَيْتُ الْمُسْلِمِينَ فَرَحُوا بِشَيْءٍ بَعْدَ الْإِسْلَامِ فَرَحَهُمْ
 بِهَا .

(رواه البخاري والمسلم)

د حديث ترجمه :

له حضرت انس رضی اللہ تعالیٰ عنہ ثخنہ روایت دی چه په تحقیق
 سره یو سړي وویل چه :

ای رسول الله صلى الله عليه وسلم ! قیامت کله اوڅه وخت دی ؟

د پاك الله جل جلاله په لياره كښې د جهاد فضيلت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قِيلَ يَا رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ! مَا يَعْدِلُ الْجِهَادُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ ؟ قَالَ لَا تَسْتَطِيعُونَهُ فَأَعَادُوا عَلَيْهِ مَرَّتَيْنِ أَوْ ثَلَاثًا ، كُلَّ ذَلِكَ يَقُولُ لَا تَسْتَطِيعُونَهُ ثُمَّ قَالَ : مَثَلُ الْمُجَاهِدِ فِي سَبِيلِ اللَّهِ كَمَثَلِ الصَّائِمِ الْقَانِتِ بِآيَاتِ اللَّهِ لَا يَفْتُرُ مِنْ صِيَامٍ وَلَا صَلَاةٍ حَتَّى يَرْجِعَ الْمُجَاهِدُ فِي سَبِيلِ اللَّهِ .

(رواه البخاري والمسلم والترمذي والنسائي)

ترجمه :

له حضرت ابوهريرة رضي الله تعالى عنه خخه روايت دی چه وايي : له جناب حضرت رسول اکرم صلى الله عليه وسلم خخه پوښتنه وشوه چه :

ای رسول الله صلى الله عليه وسلم ! کوم نیک عمل په خپل اجر او ثواب کښې د پاك خداي جل جلاله په لار کښې د جهاد سره - برا بر کېدای شي .

آنحضرت صلى الله عليه وسلم وفرمائل :

تاسوددې کار د سرته رسولو توان او قدرت نه لري. اصحابو
دا پوښتنه دوه يا درې ځلي تکرار کړه، او هر ځلي به رسول مقبول
صلي الله عليه وسلم ويل چه:

تاسوددې کار د سرته رسولو توان نه لري.

په پای کښې آنحضرت صلي الله عليه وسلم وفرمايل: د پاك
خدای جل جلاله په لياره کښې مجاهد دهغه ورته لرونکي شخص په شان
دی چه د الله جل جلاله د ايتونو او احکامو تابع، او تر هغه وخته له
روښرې نيولو او لمونځ کولو څخه ستړی او ستومانه نه شي ترڅو چه
د پاك خدای جل جلاله د ليارې مجاهد بېرته خپل کور ته نه وي
ستون شوی.

(دا حديث بخاري، مسلم او نسائي روايت کړی دی)

د ځيني کليماتو معنی:

۱- يعدل: برابری کوي

۲- الجهاد: جها د په لغت کښې کوبښن، مشقت او سختی ته

وايي او په شريعت کښې عبارت دې له دې نه چه شخص د الله جل جلاله
د کليمې د اعلا په مقصد د کفارو سره په جگړه کښې پرحان
باندی تکليف او مشقت ومني.

۳- القانت : مطيع ، تابع او قبلوونكى .

۴- لايفتر : نه ستړى او نه ستومانه .

۵- لا تستطيعون : نه شي كولاى .

د پورتنى مبارك حديث د معنى توضيح :

په پورتنى مبارك حديث كې د مجاهد مقام او منزلت دومره
ستر او اوچت ښودل شوى دى چه هيڅ بل عبادت په اجر او ثواب كې
ورسره سيالي نه شي كولاى . ځكه په جها د كې پر سره پر مالى
لگښتونو لوبزه ، تنده ، ستوماني ، ژوبلېدل او حتې شهادت هم
پېښېداى شي ، حال داچه په نورو عباداتو كې دا ډول رېږونه او
دردونه نه شته .

له دې امله حضرت سرور كائنات (ص) مجاهد له داسې يوه
شخص سره تشبيه كوى چه د ورځې روژه نيسي ، د شپې قيام الليل
او ټوله ورځ په لمانځه او طاعت سره تېروي .

د حديث فوائد :

له دې مبارك حديث نه په څرگند ډول معلومېږي چه
د جها د اجر او ثواب د بل هر عبادت په پرتله نريات او خورا
دروند دى ، نو ځكه پر هر مسلمان باندې لارمه

ده چه په دې ستر عبادت کښې عملي او فعاله
برخه واخلي.

تمرین

۱- د مجاهد اجر او ثواب ولې د نور عبادا توپه پرتله نریات

دی ؟

۲- آیا د بل کوم عبادت اجر او ثواب د مجاهد له اجر او ثواب

نسره برابري کولای شي؟

۳- لا ندی لغات معنی کړئ :

يعدل :

القانت :

لا يفتّر :

لا تستطیعون :

د مسواک فضائل

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهَا قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : تَفْضِلُ الصَّلَاةُ الَّتِي يُسْتَكَ لَهَا عَلَى الصَّلَاةِ الَّتِي لَا يُسْتَكَ لَهَا سَبْعِينَ ضِعْفًا .

(رواه البيهقي في شعب الإيمان)

ترجمه:

له ام المؤمنين حضرت بی بی عائشة رضی الله عنہا خنہ روایت دی
چہ وئی ویل : حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائے :
دھغہ لما نغہ ثواب چہ دھغہ لپارہ مسواک وھل کبریٰ پہ دھغہ
لما نغہ باندی چہ مسواک ورتہ نہ وی وھل شوی او یا حلی
نریات دی.

داویا د عدد نہ مطلب کثرت د ثواب دی ، اوھم امکان لری
چہ مراد خیلہ ھمدغہ عدد وی .

دغہ رانر له زید بن خالد نہ روایت دی چہ وئی ویل : له
آنحضرت صلی الله علیه وسلم نہ می واوریدل چہ فرمائی :
کہ چیری له دی نہ داریدای چہ نہ ما د اُمت لپارہ بہ مشقت
او تکلیف شی ، نو ما بہ ھرو مرو دوی دھر لما نغہ لپارہ پہ مسواک

وهو مكلف كرى وای .

عَنْ أَبِي سَلَمَةَ عَنْ زَيْدِ بْنِ خَالِدٍ الْجُهَنِيِّ قَالَ : سَمِعْتُ
رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَقُولُ : لَوْلَا أَنِّي أَشَقُّ عَلَى
أُمَّتِي لَأَمَرْتُهُمْ بِالسَّوَاكِ عِنْدَ كُلِّ صَلَاةٍ .

(رواه ترمذی)

همدا رنگه له حضرت بی بی عائشہ رضی اللہ عنہا خخه روایت
دی چه ویل ویل : حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم وفرمایا :
مسواک دخولی پاکوونکی او د پروردگار راضی کوونکی
دی .

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللَّهُ وَتَعَالَى عَنْهَا قَالَتْ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ
صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : السَّوَاكُ مُطَهَّرَةٌ لِلْفَمِ مَرْضَاءٌ
لِلرَّبِّ .

(رواه الشافعي وأحمد والبخاري)

د پورتني مبارك حديث توضيح :

له هغه تاکید نه چه په پورتنيو مبارکو احادیثو کښې راغلی
دي داسې څرکند نه دي چه د مسواک استعمال نه پاتې کېږي لري ،
او ځيني علماء او پوهان يې د کټو شمېر او يا بولي چه د پره لږه کټه

پې د مرګ په وخت کېنې د شهادت دکلمې دکټې سره برابر اومعاده ده.
کمال ابن همام په فتح القدير کېنې د مسواک په استجاب
باندي په دې لاندې حالاتو کېنې تصریح کړی ده.

۱- کله چه غاښونه ژیر شي .

۲- له خوب نه دراویښېد و په وخت کېنې .

۳- کله چه دخولې بوی دلوبږې له امله تغیر ومومي .

۴- دهغه طعام له خوراک نه وروسته کوم چه ښکلی بوی نه

لري .

۵- داوداسه اوقرآن عظیم الشان د تلاوت په موقعه .

ځینې محدثین کرام دهغواحادیثو شمېر چه د مسواک د فضیلت

په هکله راغلی دي څلوېښت حدیثه بولي . نوله دې ټولونه داسی برېښي

چه اسلامي مقدس دین دنظافت په هکله په عمومي توګه ، اود غاښونود پاکۍ

اونظافت په هکله په خصوصي توګه څومره پاملرنه کړېده .

هر هغه کټې چه نن وړخ د طب د علم پوهانو د غاښونود نظافت

اود هغود ساتنی په مورد کېنې کشف کړی ، اود غاښونو صحت او

سلامتي پې دانسان دجسم اساس تشخیص کړی دی ، دا ټول هغه

موضوعات دي چه د اسلام ستر پیغمبر صلی الله علیه وسلم پنځه لس

پېړۍ مخکېني بيان ، اوخپل اُمت ته ئې تعليم ورکړې دى .

دغه دى ددې مقدس دين د همېشگۍ رمز او دهغه ارزښتناکه
تعاليم چه په هرامر او نهيې كښې ئې د پاك خداى جل جلاله د -
اوامرو د تعميل نه برسېره نريات ستر ټولنيز اوحياتي گټې پرې
دي كوم چه د بشر د سروغتيا ، سعادت او ښكمرغۍ ضامن بلل كېږي .

د حديث فوايد :

۱- هغه لمونځ چه پخوا له هغه نه مسواك استعمال شوى وي په هغه
كښې د الله جل جلاله رضايست نغښتى دى .

۲- دهغه لمونځه ثواب چه د مسواك داستعمال نه وروسته ادا
شي او يا خپلې له هغه مسواك نه نريات دى كوم چه په هغه كښې
مسواك نه وي استعمال شوى .

۳- د مسواك استعمالول د انسان د سروغتيا په تېره بيا د
غابڼو نو لپاره ښې ساري گټې لري .

۴- د مسواك د گټو له بيان څخه چه په مختلفو احاديثو كښې
راغلي دي د اسلام د ستر پيغمبر صلى الله عليه وسلم پېشكوي
او د دوى د كلام حكمتونه په ښه ډول سره څرگندېږي .

تمرین

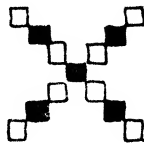
۱- هغه لمونځ چه پخواله هغه نه مسواک استعمال شوی وي خومره

ثواب لري؟

۲- د مسواک د استحباب حالات بیان کړئ.

۳- ځينو علماؤ د مسواک کتنې خومره شمېرلی دی؟

۴- د مسواک د فوائدو په هکله څو احاديثه روايت شوي دي.

آنحضرت صلی الله علیه وسلم ورته وفرمایل : ستا له حال نه
تعجب کوم ، څه تیاری دی ورته نیولی دی .

نوموړې سپړی وویل : کومه تیاری می پرته لدینه چه پاک
خدای جل جلاله اودهغه د پیغمبر صلی الله علیه وسلم سره مینه
لرم نه ده نیولی .

آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمائل : ته د قیامت په ورځ
له هغو کسانو سره یې چه مینه ورسره لری .

حضرت انس رضی الله تعالی عنه وائی : هیڅکله می مسلمانان وروسته
له اسلام نه په بل شی دومره خوشحاله نه وولیدی لکه د دې خبرې
په اورېدلو سره .

د ځینو کلماتو معنی :

۱- متى الساعة : قیامت څه وخت دی ؟

۲- ویلک : ډېرې معناوې لري لکه هلاک او داسی نور ، مگر
دلته ترې مطلب د تعجب څرکندول دي .

۳- ما اعددت لها : څه ډول تیاری دی دهغه د پاره نیولی

د د .

په جماعت سره دطمانخه دادا کولو فضيلت

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : صَلَاةُ الْجُمَاعَةِ تَفْضُلُ صَلَاةِ الْفَدِّ بِسَبْعٍ وَعِشْرَيْنَ دَرَجَةً .

رواه البخاري والمسلم .

ترجمه :

له عبد الله بن عمر رضي الله عنه خخه روایت دی چه وېي ويل :
حضرت رسول اکرم صلى الله عليه وسلم وفرمايل : په جماعت
سره لمونځ کول دتنها کذار دطمانخه په پرتله - چه شرعي عذرونه لري -
اوه ويشت ځلي فضيلت لري .

د ځينو کلماتو معنی :

۱- تفضل : فضيلت لري . برتر دی .

۲- الفد : د فرد په معنی دی .

۳- درجه : منزلت ، رتبه او مقام .

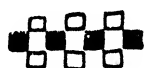

د پورتني حديث توضیح

له پورتني مبارک حديث نه څرگندېږي چې هر مسلمان بايد تر
خوچه کولای شي پنځه وخته لمونځ په جماعت سره اداء کاندې ،
ځکه چې په جماعت سره لمونځ کول د تنها گذار د لماغځه په پرتله زيات
ثواب لري ، له دغه نړيا توالي نه په پورتني حديث کبني په اوويشت (۲۷)
درجو باندې تعبير شوی دی . او بل مبارک حديث کبني مطلق زيات
ذکر شوی دی . لکه څرنگه چې ابی بن کعب رضي الله عنه روايت کوی او
وايي : آنحضرت صلی الله عليه وسلم وفرمايل :

د يو سړي لمونځ له بل سره ډېر غوره او بهتر دی له هغه لماغځه نه
چې ئې ځانله اداء کوي ، او هر څومره چې د جماعت کوونکو غړو شمېر
زيات شي په هماغه اندازه د پاک الله جل جلاله په نزد ډېر
غوره دی .

عَنْ أَبِي بِنِ كَعْبٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنْ صَلَّوْهُ الرَّجُلُ مَعَ الرَّجُلِ أَزْكَى
مِنْ صَلَوتِهِ وَحْدَهُ وَمَا أَكْثَرَ فَهُوَ أَحَبُّ إِلَى اللَّهِ.

د جماعت په هکله فقهي احکام تاسو د فقه شريف په مضمون
کښې لوستی دي، او هغه څه چې دلته بايد اشاره ورته وشي د جماعت
د وجوب اولزوم حکمت او فلسفه ده. ځکه اسلامي احکام له عباداتو
نه نيولي تر نورو پورې هريوې ځانله بيل، بيل حکمت او فلسفه لري چې
په جماعت سره د لماغې اداء کول يوله د غوڅه کڼل کېږي.

تا سوبنه پوهېږئ چې اسلامي مقدس دين د دنيا او آخرت دواړو
دين دی. نوځکه ئې د نورو موضوعاتو د تنظيم نه علاوه د مسلمانانو تر
منځ د ټولنيزو اړيکو تنظيم او ټينګښت ته هم خاصه پاملرنه کړيده.
دې کښې څه شک نه شته چې مسلمانان په خپل ورځني ژوندانه
کښې د يو بل مرستې اولاس نيوي ته اړتيا لري، نوځکه خو بايد تل
ترتله او په منظم ډول يود بل له حال او احوال نه باخبر اوسئ. نو
ځکه څوکله چې مسلمانان په يوه وړج او شپه کښې پنځه ځلې په يوه
مسجد کښې سره راغونډ شي، هرومرو يود بل له حال او احوال،
ناروغتيا، او نورو رېږونو او مشکلاتو نه خبرېږي او د لزوم په
صورت کښې ئې مرستې ته ورسدانګی.

ښه پېږي په غور او دقت سره وگورئ دغه فلسفه او حکمت د
نورو حکمونو برسيره د جمعې او اخترونو په لماغې اوحتي د حج د

مناسكو په اداء كولو كېنې هم نغښتی دي.

د حديث فوائده:

- ۱- په جماعت سره لمونځ كول د خداى جل جلاله په نزد د تنها-
گذاردل مانځه په پرتله زيات ثواب لري.
- ۲- هغه كسان چه په جماعت سره لمونځ اداء كوي يو د بل له حال
نه نه خبرېږي او د ضرورت په وخت كېنې يوله بل سره مرسته
كوي.
- ۳- په اسلامي مقدس دين كېنې د پنځه وخته لمونځونو په جماعت،
او داخترونو او جمعې په لمونځونو كېنې زيات حكمتونه نغښتی دي.
- ۴- هغه څوك چه په جماعت سره لمونځ كوي د مفرد په پرتله
(۲۵)، درېجې او د بل روايت له مخې (۲۷)، درېجې زيات فضيلت لري.

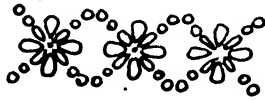
تمرین

۱- په جماعت سره لمونځ کول د تنها گذار په پرتله خوځلی

زیات فضیلت لري؟

۲- مسجد ته په تللو او په جماعت سره د لمانځه په اداء کولو کې

کوم حکمتونه نغښتي دي بیان ئې کړئ.

دزره پاکي

عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَا بُنَيَّ ! إِنْ قَدَرْتَ أَنْ تَصْبِحَ وَتُمْسِيَ وَلَيْسَ فِي قَلْبِكَ غِشٌّ لِأَحَدٍ فَأَفْعَلْتَ ثُمَّ قَالَ : يَا بُنَيَّ ! وَذَلِكَ مِنْ سُنَّتِي وَمَنْ أَحَبَّ سُنَّتِي فَقَدْ أَحَبَّنِي وَكَانَ مَعِيَ فِي الْجَنَّةِ .
(رواه المسلم)

ترجمه :

له حضرت انس رضی اللہ عنہ څخه روایت دی چه وېي ويل :
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دي :
ای بچیه ! که وکولای شي چه شپه او ورځ داسې تېره کړې چه
په زړه گڼې دې د هیچا په مقابل گڼې کینه او عداوت نه وي ، نو دا
کار وکړه . وروسته له دې نه رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم
وفرمایلی :

ای بچیه ! دا زما له سنتو څخه یو سنت دي ، څوک چه زما
سنت او طریقه دوست گڼي او ورسره مینه لري ، په حقیقت
گڼې ما دوست گڼي او په جنت گڼې به زما سره یوځای
وي .

د ځينو کليماتو معنی :

- ۱- يا بنی : ای بچیه . دا کليمه د عربو په اصطلاح کښې د مينې د اظهار لپاره استعمالېږي .
- ۲- ان قدرت : که چېرې وتوانېږي .
- ۳- ان تصبح : چه ورځ شي پر تا .
- ۴- وتسی : اوشپه شي پر تا .
- ۵- غش : کينه ، بدخواهي ، چل او فريب .
- ۶- من سنتي : زما له سنت او زما له طريقې نه .
- ۷- معي : زما سره .

د پورتنۍ مبارک حديث توضيح

حضرت انس رضی الله عنه د لس کلنۍ نه دا حضرت صلی الله علیه وسلم د خدمت کولو افتخار درلود ، او د حضرت سرور کائنات صلی الله علیه وسلم د شړوند تر پايه پورې د دوی مبارک په خدمت کښې همدا سې پاتې وو .

نو ځکه د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم په حضور کې د يوه خاص مقام او منزلت نه برخوردار وو ، هان تردې چه په جنت کښې له ځانه سره دده د يوځای کېدو لپاره هم ده ته ، او د

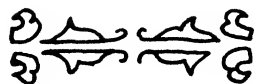
ده په واسطه ټول امت ته تعلیم وړکړ او وېي فرمایل ؛

که چېرې څوک وکولای شي خپل زړه له خیانت ، چل او فریب نه د ټولو مسلمانانو په وړاندې پاک او سپېڅلی وساتي ، باید هرو مرو د اکاړ وکړي ، او دا فرصت له لاسه ورنه کړي ځکه د اکاړ د آنحضرت صلی الله علیه وسلم د فرمودې په اساس نبوی سنت او دده (ص) ، -
طریقه مسنون نه ده ، او هر څوک چه دده (ص) ، سنت عملي او پرځای کړي . او هغه دوست ولري ، او مینه ورسره وکړي ، داسې حکم لري لکه دخپله آنحضرت صلی الله علیه وسلم سره چه مینه او محبت ولري او نتیجه به یې د حضرت سرور کائنات د وینا له مخې داسې وي چه له خپله مبارک سره به یوځای په جنت کښې وي .
او لکه چه پخوا مو وویل حضرت انس رضی الله عنه ته د حضرت بنی کریم صلی الله علیه وسلم تعلیم وړکول په حقیقت کښې د ټول امت لپاره تعلیم دی .

د حدیث فوائد :

۱- د هر چا زړه چه له خیانت ، چل او فریبکاری نه پاک وي له آنحضرت صلی الله علیه وسلم سره به په جنت کښې یوځای وي .

۲- په زړه کینې غل او غش او خیانت نه درلودل د نبوی صلی
الله علیه وسلم له سنتوڅخه یو سنت دی.

تمرین

۱- حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم حضرت انس رضی

اللہ عنہ تہ خہ نصیحت وکړ؟

۲- کوم اعمال له حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم سره

په جنت کښې دیوځای کېد و موجب گرځي؟

۳- د پورتنۍ مبارک حدیث څخه مطلب څه دی بیان ئی

کړی .

۴- پورتنی حدیث شریف حفظ او خلکو ته ئی ورسوی.

دغه راز د حضرت ابوهريرة رضی الله تعالی عنه روایت دی چه
 فرمائی: حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم فرمایلی دی:
 په تحقیق سره الله تبارک و تعالی د قیامت په وړخ فرمائی:
 چیرته دي هغه کسان چه خاص زما د رضا حاصلولو په خاطر یو
 له بله سره مینه کوله؟

په خپل عظمت او جلال باندی قسم یادوم چه نن او په داسې
 وړخ کبني چه زما د رحمت له سیوري نه بل سیوري نه شته دغه
 کسانوته دخپل رحمت په سیوري کبني خای وړکوم.

د پورتنی مبارک حدیث دمغنی توضیح:

له هغه خایه چه ټول اصحاب کرام رضوان الله تعالی علیهم اجمعین
 د پاک الله جل جلاله د دیدار مشتاق وه، او څرکنده خبره ده چه په
 دې دنیا کبني د الله جل جلاله دیدار د چا نصیب کیدای نه شي، نو
 ځکه نوموړی سړی د قیامت د وړخي په حقله او داچه دا وړخ به
 کله رايي له آنحضرت صلی الله علیه وسلم نه تپوس وکړ ترڅو د
 خدای جل جلاله په فضل او کرم سره یې دیدار
 نصیب شي.

غوره اخلاق

عَنْ ابْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَخْلَاقَكُمْ كَمَا قَسَمَ بَيْنَكُمْ أَرْزَاقَكُمْ إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يُعْطِي الدُّنْيَا مَنْ يُحِبُّ وَمَنْ لَا يُحِبُّ وَلَا يُعْطِي الدِّينَ إِلَّا مَنْ أَحَبَّ فَمَنْ أَعْطَاهُ اللَّهُ الدِّينَ فَقَدْ أَحَبَّهُ وَالَّذِي نَفْسِي بِيَدِهِ لَا يُسَلِّمُ عَبْدٌ حَتَّى يُسَلِّمَ قَلْبُهُ وَلِسَانُهُ . وَلَا يُؤْمِنُ حَتَّى يَأْمَنَ حَبَارُهُ بَوَاقُهُ -

(رواه احمد في شعب الایمان)

دُخِينو کليما تو معنی :

۱- اخلاق : عبارت دی له هغو اعمالو ، احوالو او نیکو اوصافو

څخه چه د دین له جملی څخه گنل کېږي .

۲- الدین : عبارت دی له اسلام څخه ، او دلته مطلب ترې

غوره اخلاق او آداب دی .

د حدیث ترجمه :

له حضرت عبد الله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چه

وې ويل : آنحضرت صلی الله علیه وسلم ارشاد فرمایلی دی :

پاك خداى جل جلاله ستاسو تر منع غوره اخلاق او آداب داسې
وېشلي، لكه چه رنق او روڼي (چه د نوي اسباب دي) ئې ویشلی
ده .

پاك خداى جل جلاله دنيا (چه مطلب ترې روڼي ده) هغه چا
لره وړكوي چه دوست ئې كښي، او هم هغه چا لره چه دوست ئې نه
كښي (كافر او مؤمن، مطيع او عاصي ټولوته) او نه وړكوي دين
(چه غوره اخلاق دي) مګر يوازې هغه چا لره چه دوست ئې كښي. نو
هغه چا لره چه الله جل جلاله دين وړكړى وي. په حقيقت كښې ئې هغه
دوست كښلى دى. وروسته له دې نه حضرت رسول اكرم صلى الله
عليه وسلم قسم يا د كړ او وېي فرمايل :

قسم دى په هغه ذات چه زما روح او جان دده په قبضه او اختيار
كښې دى چه بنده به تر هغه پورې كامل مسلمان نه شي ترڅو چه
زړه ئې دخلكو سره د كښې او شربه ئې دهغوى له آزار نه سالم نه شي ،
او تر هغه به كامل مؤمن نه شي ترڅو چه كاوند يان ئې له ضرر او
آزار نه په امن كښې نه وي .

(د حديث احمد په شعب الايمان كې روايت كړى دى)

د پورتني مبارک حديث توضيح :

الله جل جلاله دنيا چه عبارت ده له رنق اور وړي نه هم خپل
دوستانو لکه حضرت سليمان عليه السلام ، حضرت عثمان بن عفان
رضي الله عنه اوداسي نور ، او دغه رنر ئي منکرانو لکه فرعون ، هامان
او نور دواړو ته ورکړي ، مگر غوره اخلاق او نیک آداب يوازې
هغو کسانو ته ورکوي چه دوست ئي گڼي ، او له بندگانو څخه هغه
څوک کامل مسلمان دی چه زړه او شربه ئي د اسلامي آدابو سره سم
چلند وکړي

په دې مبارک حديث کښې د قلب له اسلام نه مطلب له باطله
عقائدو څخه دهغه پاکي، او د شرپي له اسلام نه مطلب د بيهوده او
ناوړ خبرونه دهغې ساتل دي.

ددې مبارک حديث په پای کښې د يوه کامل مؤمن اوصاف هم
بيان شوی لکه څرنگه چې فرمائي:

هغه څوک د کامل ايمان خاوند گڼل کېږي چې کاویندی
يې له آزار او ناوړه سلوک نه په اُمن کښې پاتې شي.

د پورتني حديث شريف فوايد:

- ۱- دانسانا نو په منع کبني د غوره اخلاقو تقسيم لکه د الله جل له له طرفه د دوي په منع کبني دارنا قو ویشل دی.
- ۲- الله جل جلاله هغه چاته غوره اخلاق ورپه برخه کوي چه هغه دوست گڼي.
- ۳- الله جل جلاله دنيا دوست اود بنمن دواړو ته ورکوي.
- ۴- کامل مسلمان هغه څوک دی چه نړه ئې له باطله عقائدو، او شربه ئې د بېهوده خبر وڅخه پاکه اوسوچه وي.
- ۵- کامل مؤمن هغه څوک دی چه کاوندي ئې له اذيت او آزارنه په آمن وي.

تمرین

- ۱- الله جل جلاله دين او دنيا دواړه چاته وړکوي؟
- ۲- کابل مؤمن د دې مبارک حديث له مخې څوک دی؟
- ۳- "لا یسلم قلبه ولسانه" : شرح کړئ .
- ۴- پورتنی مبارک حديث د یادو کړی .

بڼه اوبده طريقه

عَنْ جَرِيرٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً حَسَنَةً فَلَهُ أَجْرُهَا وَأَجْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَجُورِهِمْ شَيْءٌ وَمَنْ سَنَّ فِي الْإِسْلَامِ سُنَّةً سَيِّئَةً كَانَ عَلَيْهِ وِزْرُهَا وَ وِزْرُ مَنْ عَمِلَ بِهَا مِنْ بَعْدِهِ مِنْ غَيْرِ أَنْ يَنْقُصَ مِنْ أَوْزَارِهِمْ شَيْءٌ .

(رواه مسلم)

ترجمه :

له حضرت جرير رضي الله عنه خخه روايت دی چه وې ويل :
حضرت رسول اکرم صلى الله عليه وسلم فرمايلي دی :

هغه څوک چه په اسلامي دين کښې غوره او نېتره لياره ايجاد او
بنیان گنداري کړي ، ده لره الله جل جلاله ددې نیک عمل اجر او
ثواب ، او هم دهغو کسانو اجر او ثواب ورکوي کوم چه له ده نه
وروسته په هغه لاره تللي اړ پر مخغه یې عمل کړی دی ، او داپرته
له دینه چه دهغو کسانو د اجر او ثواب نه کوم شی کم شي .

او هغه څوک چه په دين کښې ناوړه او نامشروع لياره ته داب-

گذاري کړي، پرده باندې د دغه ناوړه عمل ګناه او هم د هغو کسانو
ګناه پریوځي کوم چه له ده نه ئې وروسته سرته رسولې دي، اودا-
پرته له دینه چه دیاد شوو کسانو له ګناهونوڅخه څه شی کم شي.

د پورتنی مبارک حدیث توضیح:

له دې حدیث شریف نه په څرګند ډول برېښي چه که چېرې هر
مسلمان د ښه کار د کولو او سرته رسولو وساتل او اساسات
بنیان گذاري کړي: لکه داچه مدرسي یا مسجدونه جوړ او یا
خپل مال د دیني علومو د تدریس لپاره خاص د پاک خدای جلّ له
درضا په خاطر ولګوی داسې کسانو ته هم د دوی د دې غوره کارونو
ثواب ور په برخه کېږي، او هم د هغو کسانو ثواب کوم چه له دغو
تأسیساتو او تسهیلاتوڅخه استفاده کوي، اودا پرته له دې نه چه
د دوی له ثواب نه کوم شی کم شي.

او بالعکس که چېرې د ناوړه کارونو له پاره د فعالیت نه مینه
برابره وي مثلاً سینماګانې، شراېخاني، قمارخاني او داسې نور
ناروا او غیر مشروع تاسیسات جوړوي او خلک ترې استفاده
کوي، نو برسېره پردې چه د نوموړو نامشروع اوناروا کارونو
ګناه مستقیماً ورته رسېږي، د هغو کسانو ګناه ئې هم په غاړه ده

کوم چه له دغو وسايلوڅخه ئې استفاده کړې ده ، اوهم دا پرته له دې
نه چه د دوی له کنا هو نوڅخه څه شي کم شي .

د حديث فوايد :

۱- هغه څوک چه د حضرت بنی کریم صلی الله عليه وسلم د سنتو
او طریقی پا بندی کوي اجر او ثواب ئې نه ضایع کېږي .

۲- هر مسلمان شخص باید کوبښن وکړي چه د غوره کارونو
په سرته رسولو کښې له بل چا نه مخکښ وي .

۳- مسلمان باید د ناروا کارونو له ارتکاب او سرته رسولو
څخه ځان و شرعوي ، او خپل شته او دارايي په ناوړه او ناروا ليارو
کښې مصرف نه کړي .

تمرین

۱۔ دآحضرت صلی اللہ علیہ وسلم طریقہ اوسنت بیان

کریں۔

۲۔ ہفتہ شوک چہ پہ اسلام کبھی ناوڑہ لیا رہ پرا نیزی، دہفتہ

پہ بارہ کبھی حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم شہ

فرمایلی دی؟

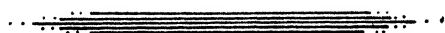
مولانا ی روم فرمائی :

عاشقان دایم لقای دوست می دارند دوست

در غم و راحت رضای دوست می دارند دوست

وعدہ دیدار در جنت آمد لاجرم

عاشقان جنت برای دوست می دارند دوست

روښانه په تبليغ كې د مسلمانانو سلوك

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : بَالَ اَعْرَابِيٌّ فِي الْمَسْجِدِ
فَقَامَ النَّاسُ إِلَيْهِ لِيَقَعُوا فِيهِ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ دَعُوهُ وَارِيقُوا عَلَى بَوْلِهِ سَجْدًا مِنْ مَّاءٍ أَوْ
ذُنُوبًا مِنْ مَّاءٍ فَإِنَّمَا بَعْثْتُمْ مُسِيرِينَ وَلَمْ
تُبْعَثُوا مُعَسِّرِينَ .

(رواه البخاري)

ترجمه :

له حضرت ابو هريره رضي الله عنه څخه روايت دى چې

ويلي ئې دى :

يوه صحرايى سړي په مسجد كې بولې وكړې ، خلك راوړلې

شول چې هغه ووهي . حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم وفرمايل :

دى پرېږدئ (مه ئې وھئ) ، او دده پر بولو باندې يوسطل اوبه

واچوئ ، تاسو داسانې او سهولت استازى ياست نه د

سختي او تشدد .

د حُيُنوكلما تومعتي :

۱- لَيَقْعُوا فِيْهِ : چه پری و لوپړي يعنې هغه ووهي .

۲- دعوه : هغه خوشی کړي .

۳- سجال : سطل .

د پورتنی مبارک حديث توضیح :

له پورتنی حديث شريف نه معلومېږي چه هر مسلمان بايد له خلكو سره نېكه سرويه او ښه اخلاق ولری . په تېره بيا د دين په چارو بايد خلكو ته دهغه په ښودنه كښې له نېك سروش نه كار واخلي . له همدې كبله ووجه حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم اصحابو ته وفرمايل : تا سود آسانی ، سهولت او ښه سلوك استازی یاست چه بايد په خپل برخور د كښې له خلكو سره له ښې او نېكې روئې څخه كار واخلي ، نه له تشدد او زړشتي څخه . ځكه ښه سلوك د دې باعث كړي چه له دين نه بېگا نه كسان اسلامي تعاليمو ته ميلان پيدا كړي او مسلمانان شي ، حال دا چه سخت گيري كول ، او زړشتي روئې غوره كول خلك د اسلام نه متنفره كوي او له اسلام او مسلمانانو څخه فاصله نيسي .

او له همدې كبله ووجه كله جناب رسول الله صلى الله عليه

وسلم ابوموسیٰ او حضرت معاذ رض یمن ته ولېږل، دوی ته یې
داسې اړشاد وفرمایل:

د اسلام مقدس دین خلکو ته داسې معرفي او تبلیغ کړئ چې دوی
ته اسانه ښکاره شي، او داسې روش او سلوک غوره کړئ چې دوی له
اسلامي مقدس دین نه متنفر نه کړي.

د حدیث فوائد:

۱- هغه څوک چې د دیني احکامونه یې خبره دي، باید په ډېر لطف او
مهرباني سره ده ته لار ښوونه و شي او هیڅکله توهین او یا تحقیر
نه شي.

۲- علماء کرام باید د دیني احکامو په تبلیغ او تعلیم کښې له نرمۍ
او غوره اخلاقو څخه کار واخلي.

۳- علماء کرام باید له حد او اندازې نه زیات متشدد او سختگیر
نه اوسي. او د نورو داشتباها توپه مقابل کښې له اعماض او عفوي
څخه کار واخلي.

۴- پرمونې باندې لارمه ده چې د اسلامي مقدس دین تعالیم
هغه ډول او په هغه طریقه سره نورو ته ورسوولکه څرنگه چې د
صحابه کرامو له خوا نه مونې ته رارسېدلي دي.

تمرین

۱- اعرابی چا ته ویل کېږي، اوده په جومات کښې څه وکړل؟

۲- حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اصحابو کرامو رض

ته څه وفرمایل؟

۳- صحابه کرامو رضی الله عنهم غوښتل چه څه کار وکړي.

۴- پورتنی مبارک حدیث مونږ ته څه پند راکوي؟

۵- پورتنی مبارک حدیث دیاد وکړئ.

د سخاوت فضیلت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : أَلَسَخَاءُ شَجَرَةٌ فِي الْجَنَّةِ فَمَنْ كَانَ سَخِيًّا أَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْهَا فَلَمْ يَتْرُكْهُ الْغُصْنُ حَتَّى يُدْخِلَهُ الْجَنَّةَ . وَالسَّحُّ شَجَرَةٌ فِي النَّارِ فَمَنْ كَانَتْ شَحِيحًا أَخَذَ بِغُصْنٍ مِنْهَا فَلَمْ يَتْرُكْهُ الْغُصْنُ حَتَّى يُدْخِلَهُ النَّارَ .

(رواه البيهقي)

د حديث ترجمه :

له حضرت ابو هريرة رضي الله عنه حقه روايت دى چه وي فرمايل : آنحضرت صلى الله عليه وسلم فرمايلى دى :

په جنت كېنې د سخاوت په نامه يوه ونه ده چه سخي سړى ئې يو بڼاخ نيسي ، او دغه بڼاخ ئې تر هغه نه خوشې كوي ترڅو چه جنت ته ئې نه وي داخل كړى .

دغه سار په دودرخ كېنې يوه ونه ده چه نوم ئې بخل دى او بخل سړى ئې يو بڼاخ نيسي ، او دغه بڼاخ ئې تر هغه نه خوشې كوي ترڅو چه دودرخ ته ئې نه وي داخل كړى .

د حُينو کله ما تو معنی:

۱- السخاء: خپل مال د نا دارو خلکو او د پاک خدای جل جلاله

په لاسه کښي مصرفول.

۲- غص: د وږي ښاخ.

۳- شحیح: بخیل ممسک او د سخي ضد.

د حدیث توضیح:

هغه کسان چه د پاک خدای جل جلاله پر بندگانو باندی رحم
اوله دوی سره مرسته او معاونت کوي او د دوی ضرورت او مشکلات
رفع کوي، پاک خدای جل جلاله پر هغوی باندی رحم کوی او جنت
ته یی داخلوی.

او هغه څوک چه بخیل دی او د الله جل جلاله د مخلوق سره
مرسته او کومک نه کوی او هم د نا دارو او مسکینانو سره هیڅ
ډول معاونت نه کوي، داسې کسان د الله جل جلاله په قهر او غضب
باندی اخته کېږي او دوزخ ته یی داخلوي.

د حدیث فوائد:

۱- سخاوت د پر ستر صفت دی چه انسان کولای شی دهغه
په واسطه او د الله جل جلاله په فضل سره جنت ته داخل شي.

۲- سځي سړی جنت ته نږدې اوله دونځ خڅه لری دی .

۳- بخیل سړی له جنت نه لری او دونځ ته نږدې

دی .

تمرین

۱- بخیل ولی له ټولو خلکو نه بد تردی؟

۲- د سخاوت د فضیلت او د بخل د ناوړو عواقبو په هکله

یوه مقاله ولیکئ .

د صبر او ثبات فضيلت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

مَإِزَالُ الْبَلَاءِ بِالْمُؤْمِنِ وَالْمُؤْمِنَةُ فِي نَفْسِهِ وَوَلَدِهِ وَمَالِهِ حَتَّى يُلَاقِيَ اللَّهَ تَعَالَى وَمَا عَلَيْهِ خَطِيئَةٌ .

(رواه الترمذی)

ترجمه :

له حضرت ابوهريرة رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ خخه روايت دی چه ویلی
پي دي : رسول الله صَلَّى الله عليه وسلم فرمایلی دي :

مصیبتونه یو د بل پسې په امتحاني ډول پرمؤمن او مؤمنی باندی
نازلېږي : کله پر خپله ده باندی ، کله پي په اولاد او کله پي په مال باندی ،
تر هغه وخته چه د الله جل جلاله سره ملاقات وکړي یعنی وفات شي ،
او داپه داسی حال کې چې چه هیڅ ډول گناه پي نه وي پاتې شوي .

د حینو کله ما تو معنی :

۱- مایزال : دائم او همپشه .

۲- البلاء : مصیبت او امتحان .

۳- خطیئة : گناه .

د پورتنی مبارک حدیث توضیح :

د الله جل جلاله مؤمن بندگان همیش د امتحان او الهی ابتلاء سره مخامخ کېږي ، ځکه دا دنیا د امتحان ځای دی ، لکه څرنګه چې د مال په زیاتوالي ، اولادونو او نورو نعمتونو کېنې زیات حکمتونه شته ، دغه ډول په مصیبتونو ، دردونو ، مرګ ، ژوبلی او نورو افاتو او بلیا تو کېنې هم الهی حکمتونه شته ، چې هغه په دواړو حالاتو کېنې د الله جل جلاله له خوا نه د خپل بنده امتحانول دي . ځکه الله جل جلاله خپل بنده هم د نعمت په حال کېنې امتحانوي چې آیا دی په دې باندې موفق دی چې د دې ستر نعمت شکر پر ځای کړی او که نه دا نعمتونه که هرڅه وی انسان باید د هغه شکر اداء کړي ؛ لکه ښه صحت ، د بدن د غږو صحت او سلامتي ، د ښه اولاد درلودل ، نریاته شتمنی او ثروت او جایداد او داسې نور ، نو که چېرې مومن بنده د دې ټولو نعمتونو شکر په عمل سره اداء او پر هغو باندې مرتب شوی حقوق او وجاب پور کاندې الله جل جلاله د دې مبارک ایت د حکم سره سم په هغو کېنې نریات برکت اچوي .

« لَنْ شُكْرْتُمْ لَا نَزِيدَنَّكُمْ ، وَلَنْ كَفَرْتُمْ فَاَنْزِلُ لَكُمْ عَذَابًا مُّهِينًا »

(سورة ابراهيم ایه ۱۷)

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ تَعَالَى عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ :

إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى يَقُولُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ :
أَيُّ الْمُتَحَابِّينَ ؟ بِجَلَالِي الْيَوْمَ أَظْلَمُهُمْ فِي ظِلِّي يَوْمَ
لَا ظِلَّ إِلَّا ظِلِّي .

، رواه مسلم ،

د پورتنی حدیث فوائد:

- ۱- دنیا په حقیقت کښې فانی ، او د آخرت لپاره پیل دی .
- ۲- مؤمن انسان په جنت کښې د الله جل جلاله په دیدار
باندې راضی او خوشحاله کېږي .
- ۳- جنت ته د اخلیدل په حقیقت کښې د پاک خدای جل جلاله
په رضا پورې اړه لري .
- ۴- له دوهم حدیث نه د مسلمانانو ترمنځ د مینې او محبت
د درلودلو اهمیت په څرګند ډول معلومېږي . په تېره بیا چه دغه
مینه او محبت یوازې د الله جل جلاله د رضا په خاطر وي . نه د
دنيوي مقاصدو او مادي اهدافو د رسېدو په مقصد .

مگر که چهرې د دې نعمتونو له امله مغرور او له الله جل جلاله
څخه بېگانه شي، نو دې کبني شک نه شته چه د الهي قهر او غضب
موجب به وگرځي.

دغه ډول کله چه انسان د مصيبتونو او کړاوونو سره مخ شي
په دې کبني هم لوی حکمت نغښتی دی. او هغه داچه: آیا مؤمن بنده
د ناروغی، مفلسی، د اولاد د مړینې، او ثروت او جائیداد د تلف کېدو
او داسې نورو مصيبتونو په مقابل کبني صبر او حوصله کوي، او نور
هم د الله جل جلاله دربار ته مراجعه کوي، او یا داچه د کیلي، شکایت
او مایوسی لاره غوره کوي.

نو که چهرې د دې ټولو مصيبتونو په مقابل کبني له ځان نه صبر
او استقامت وښيي. الله جل جلاله په خپل فضل او کرم سره دده
گناهونه غځوه کوي، او جنت ته یې داخلوي.

د حدیث فوائد:

- ۱- د ناروغی، درد، مصیبت او نور سختیو په مقابل کبني صبر او حوصله
کول د پاک الله جل جلاله درضا موجب او جنت ته د دخول سبب گرځي.
- ۲- مسلمان باید د الله جل جلاله د نعمتونو په مقابل کبني شکر او
د مصيبتونو په مقابل کبني صبر وکړي.

تمرین

۱- مسلمان د مصیبت سره د مخامخ کېدو په وخت کېنې څه روش

باید غوره کړی؟

۲- د مصیبتونو او سختیو په وړاندې له صبر او ثبات څخه کار

اخیستل څه نتیجه لري؟

۳- د الله جل جلاله د نعمتونو په مقابل کېنې شکر کول څه حکم لري؟

۴- که چېرې مؤمن بنده د الله جل جلاله د نعمتونو په وړاندې

شکر او د مصیبتونو په مقابل کېنې صبر او حوصله ونه کړی الله جل جلاله

به له ده سره څه ډول معامله وکړي؟

۵- آیا د نعمتونو شکران یوازې په شریکه کفایت کوی او که څرنګه؟

دغه راز آیا د سختیو په مقابل کېنې صبر کول باید څرنګه؟

صدقہ جاریہ اودھنی فضیلت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى
اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَنْهُ عَمَلُهُ
إِلَّا مِنْ ثَلَاثَةٍ :
مِنْ صَدَقَةٍ جَارِيَةٍ ، أَوْ عِلْمٍ يُنْتَفَعُ بِهِ ، أَوْ وَلَدٍ صَالِحٍ
يَدْعُو لَهُ .

(بروہ مسلم ،

ترجمہ :

لہ حضرت ابوہریرہ رضی اللہ عنہ خخہ روایت دی چہ وئی ویل :
آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم ارشاد فرمایلی :
کلہ چہ انسان لہ دے دنیا خخہ رحلت وکری د اعمالو ثواب پئی
قطع کپری مگر لہ : صدقہ جاری پئی ، ہفہ عمل چہ لہ ہفہ نہ کتہ اخستل
کپری . یعنی نور کسان ترے استفادہ کوی ، اوہفہ اولاد چہ دہ
لرہ پس لہ مرگہ دعا کوی .

د حینو کلما تو معنی :

۱۔ انقطع : قطع کپری .

۲- جاريه : جاري اودوامداره اودههميشه لپاره .

۳- ښتفع : ځکه اخستل کېږي په هغه سره .

د پورتنۍ مبارک حديث توضيح :

جناب رسول اکرم صلی الله عليه وسلم فرمائي ، کله چه انسان مر شي د ټولو هغو کارونو ثواب او اجر چه په خپل ژوند کېږي ئې سرته رسول لکه ، لمونځ ، روښه ، زکات ، حج ، جهاد او داسې نور قطع کېږي ، مگر دسې عمله که چيرې ئې په خپل ژوند کېږي سرته رسولي وي دهغو اجر او ثواب د مرګ نه وروسته هم همداسې دوام پيدا کوي چه هغه عبارت دي له :

۱- صدقه جاريه : لکه ځمکه چه د مدرسي ، مقبرې ، مسجد

او يا داسې نور عام المنفعه چارو لپاره ئې وقف کړي وي ، يا دا چه څا ، پل ، شفاخانه او يا نور تأسيسات ئې د پاک خداي جل جلاله درضا لپاره آباد او په کار اچولي وي ، نو د داسې اعمالو ثواب دده له مرګ نه وروسته هم د نور و خلکو د استفادې له امله وروسته رسېږي .

۲- کتور علم : يعنې داسې علم چه له هغه دده په

ژوند کېږي د پروکسانو ځکه اخستې وي او دده د مرګ نه وروسته ئې نور وگړي د نړۍ د بهبود او ترقي او د خلکو د استفادې او کتنې

اخستلو په غرض استعمال او په کار واچوي لکه: دکټا بونو تالیف، تدریس، د علومو تعلیم چه دانسانانو دخیر، بنکمرغی، اوترقیه لپاره ترې استفاده وشي. یاد عام المنفعه شیانو اختراع کول، دنوو امراضو اوناروغیو دعواملو علاج کول چه دیوه مسلمان له خوا سرته ورسېږي اونور انسانان له هغه څخه مثبتې استفاده وکړي، نو شک نه شته چه داسې علم په مقابل کښې پاک خدای جل جلاله دهغه خاوند ته د تل لپاره اجر او ثواب ورسکوي.

۳- هغه صالح اونیکو کاسره اولاد چه دمور او پلار له مرک نه وروسته دوئی ته دخیر دعا، کوي.

دغه راز په بل حدیث کښې له حضرت ابوهریره رضی الله عنه روایت دی چه ویلی ئې دي: آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل: دهغو اعمالوله دې څخه چه اجر او ثواب ئې د مؤمن سړي له مرک نه وروسته ورسره ورسېږي عبارت دي له:

۱- هغه علم چه نور وته ئې ورسزده کړی اودهغه په نشر کښې ئې برخه اخستی ده.

۲- نیک او صالح اولاد چه ئې له ځان نه وروسته پرايښی

دی.

۳- قرآن کریم چه په میراث کښې پر ایښی اویا ئې په خپل ژوند کښې وقف کړی وي.

۴- هغه مسجد چه د پاک الله جل جلاله د رضا په خاطر ئې آباد کړی وي.

۵- هغه کور ئې چه د مسافرانو د استفادې له پاره جوړ کړی وي.

۶- هغه ویاله ئې چه د مسلمانانو د عمومي استفادې لپاره آباده کړي وي.

۷- هغه صدقه او خیرات ئې چه په خپل ژوند او د رغتیاه حال کښې ئې نادارو او مسکینانو ته ورکړی وي.

ددې ټولو ثواب او اجر د مرک نه وروسته هم دوام پیدا کوي او متوفی ته رسېږي.

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: "إِنَّ مِمَّا يُلْحَقُ الْمُؤْمِنَ مِنْ عَمَلِهِ وَحَسَنَاتِهِ بَعْدَ مَوْتِهِ عِلْمُهُ وَنَشْرُهُ، وَوَلَدٌ صَالِحٌ تَرَكَهُ أَوْ مُصْحَفٌ وَرَّثَهُ أَوْ مَسْجِدٌ بَنَاهُ أَوْ بَيْتًا لِابْنِ السَّبِيلِ بَنَاهُ أَوْ نَهْرًا أَجْرَاهُ أَوْ صَدَقَةً أَخْرَجَهَا مِنْ مَالِهِ فِي صِحَّتِهِ وَحَيَاتِهِ تَلَحُّقُهُ مِنْ بَعْدِ مَوْتِهِ."

(رواه ابن ماجه)

د حديث فوائد :

له مرگ نه وروسته د جاريه صدقې ثواب او اجر مؤمن او مسلمان انسان ته رسېږي.

دغه راز د کټور علم ثواب کوم چه د مسلمان له مرگ نه وروسته د نورو لپاره د استفادې وړ کړجي .

د ښه اولاد د لرلودل چه د مور او پلار له مرگ نه وروسته دده په حق کښې دعاء وکړي ، دکوږي ، نهر ، ويالې او داسې نور جوړول چه د عامه استفادې له پاره په کار اچول شوی وي ، حُمله چه د ښې وزلو او نادارو خلکو د استفادې په غرض وقف شوي وي ، د عام المنفعه تاسيساتو جوړول لکه شفا خانې ، مساجد او داسې نور ټول هغه اعمال دی چه ثواب يې مسلمان انسان ته د دله مرگ نه وروسته هم رسېږي .

تمرین

۱- صدقہ جاریہ یعنی خہ؟ توضیح ئی کړئ .

۲- د مرک نه وروسته دکوم ډول علم ثواب د علم وځاوند ته

رسېږي؟

۳- کوم اولاد دی چه مور او پلار ته ئی خبر رسېږي؟

۴- کومه حُکمکه ده چه ځاوند ته ئی له مرک نه وروسته هم ثواب

رسېږي؟

۵- د پورتنی حدیث په هکله خود قیقي په صنف کښې خبرې وکړئ.

له حرام مال نه استفاده كول

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ مَسْعُودٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ ، عَنْ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : لَا يَكْسِبُ عَبْدٌ مَالَ حَرَامٍ فَيَتَصَدَّقُ مِنْهُ فَيُقْبَلَ مِنْهُ .

وَلَا يُتْفَقُ مِنْهُ فَيُبَارِكَ لَهُ فِيهِ وَلَا يَتْرُكُهُ خَلْفَ ظَهْرِهِ إِلَّا كَأَن زَادَهُ إِلَى النَّارِ .

إِنَّ اللَّهَ لَا يَمْحُو السَّيِّئَ بِالسَّيِّئِ وَلَكِنْ يَمْحُو السَّيِّئَ بِالْحَسَنِ إِنَّ الْخَبِيثَ لَا يَمْحُو الْخَبِيثَ .

ترجمه :

له عبد الله بن مسعود رضی الله عنه څخه روایت دی چه آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل :

هغه شخص چه حرام مال لاسته راوې ، او بیا وروسته هغه مال د الله جل جلاله په لاره کښې صدقه او خیرات کړي ، دا ډول صدقه او خیرات د الله جل جلاله په نزد نه قبلېږي .

او که ئې چېرې د ځان او فامیل لپاره مصرف کړي هېڅ ډول خیر او برکت په کښې لیدلای نه شي .

کله چه مرثي نو دغه حرام مال ئې د دونهڅ لورې ته د رسولوبڼه

وسيله گرځي . الله جل جلاله بدي په بدئي (گناه په گناه) سره نه محو کوي . بلکه بدي بايد په ټپکي سره له منځه يو وره شي ، ځکه ناولي شي په ناولي شي باندې له منځه نه شي تلای .

د ځينو کلماتو معنی :

- ۱- حرام مال : هغه مال ته وايي چه د غير مشروع لاس و لکه قمار ، غلا ، رشوت ، غصب او داسې نور و نه په لاس راغلي وي .
- ۲- فيبارك له فيه : يعنی د حرام مال په مصرف کښې ده لږد کوم برکت نه شته .

۳- الخبيث ، ناولی او حرام شی .

د پورتنی مبارک حديث توضیح :

له دې مبارک حديث نه څرگندېږي چه مسلمانان بايد هيڅکله د حرام مال د لاسته راوستلو په ضد د کښې نه وي ، که چېرې څوک وکولای شي دغه ډول تصميم عملي کړي په حقيقت کښې ئې ځان د ډېرو جرائمو له ارتکاب څخه ژغورلی دی .

ځکه د دې تصميم په عملي کولو سره بايد رشوت واخلی ، غصب ، غلا ، اختلاس تزوير ، تقلب او قطاع الطريقی ونه کړي ، سود و نه خوري ، حرام شيان لکه شراب ، مخدره مواد او داسې نور و نه پلوري .

تمرین

- ۱- جنت ته تلل په څه شي باندی میسر کیدای شي؟
- ۲- د جنت له غوښتنې څخه اصلي مقصد څه شي دی؟
- ۳- د پوښتونکي اصلي مطلب د قیامت د ورځې په حقله څه شي وو، واضح یې کړئ؟

مقصد داچه ټول هغه کارونه چه د حرام مال د لاسته راوستلو سبب
گرځي ترک کاندی.

دغه دی د آنحضرت صلی الله علیه وسلم د کلام جامعیت چه په یوه
لنډه جمله او موجز عبارت کښي ئې خومره زیات مطالب ځای کړي
دي .

برسېره پردې ئې په دې مبارک حدیث کښي پر حرام مال باندی
د ناوړو نتایجو د مرتب کېدو په هکله هم رڼا اچول شوی ده ، او هغه دا
چه ؛

که چېرې حرام صدقه او خیرات شي ثواب نه لري .

په مصرف کښي ئې خیر او برکت نه شته .

او که چېرې د میراث په توگه پاتې شي د ورځ ته دخپل خاوند
داخلېدو سبب گرځي .

د حدیث فوائد ؛

۱- پر هر مسلمان باندی لاس مه ده چه د حرام مال د لاسته
راوستلو څخه ځان وژغوري .

۲- که چېرې کوم شخص حرام مال صدقه او خیرات کړي کوم-
ثواب او اجر نه لري .

۳۔ دحرام مال ٲولول او ٲه ميراث سره ٲي ٲرېښودل د وټځ ته

د انسان د داخلېدو موجب کړځي.

تمرین

۱- دحرام مال لاسته راوړل څه ډول فردي او اجتماعي اضرار لري؟

۲- دحرام مال خواص او نتایج بیان کړئ.

۳- د دې مبارک حدیث د جامعیت په هکله خبری وکړئ.

د سلام ادا ڪول اوڊهغه آداب

عَنْ عِمْرَانَ بْنِ الْحُصَيْنِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا قَالَ جَاءَ رَجُلٌ إِلَى النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ. فَرَدَّ عَلَيْهِ ثُمَّ جَلَسَ فَقَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: «عَشْرٌ» ثُمَّ جَاءَ. آخِرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ. فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ فَقَالَ: «عِشْرُونَ». ثُمَّ جَاءَ آخِرُ فَقَالَ: السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ فَرَدَّ عَلَيْهِ فَجَلَسَ، فَقَالَ: ثَلَاثُونَ.

» رواه ابو داود و الترمذی » وقال حديث حسن

د ځينو ڪلما تو معنی :

۱- السلام عليكم : سلامتی دې وي پرتا سو » زماله ضرر او اذیت

نه په امن کښې یا ستی ».

۲- رحمة الله : د الله جل جلاله رحمت دې وي پرتا سو باندی.

ترجمه :

له حضرت عمران بن حصین رضی الله عنه څخه روایت دی چه

وې ویل : یو سړی دا آنحضرت صلی الله علیه وسلم حضور ته راغی او

وې ویل :

السلام عليكم : نو ځواب یې ورکړ، او نوموړی سړی کښیناست

آنحضرت صلی الله علیه وسلم و فرمایل : « لس » .

وروسته بیابل سری راغی او وې ویل : السلام علیکم ورحمة الله

آنحضرت صلی الله علیه وسلم یې خُواب ورکړ ، او هغه سری کښیناست

آنحضرت صلی الله علیه وسلم و فرمایل چه : « شل » .

او بیا وروسته بل سری راغی او وې ویل : السلام علیکم ورحمة

الله وبرکاته ، نو خُواب یې ورکړ ، او نوموړي سری کښیناست آنحضرت صلی

الله علیه وسلم و فرمایل چه : « دېرش » .

د پورتنی مبارک حدیث معنی :

یو بل ته سلام ورکول یوله هغو مسنونو خصلتونو او غوره اوصافو

څخه دی چه باید د مسلمانانو په منځ کښې رواج ولري ، د شرعی نصوصو پر

اساس باید کشران ، مشرانو ، زلمیان ، سپین بږیرو ، لارویان ناستو

کسانو ، او هغه کسان چه خپل یا پردي کورته ننوږي سلام واچوي .

د سلام مکمل الفاظ لکه څرنګه چه په پورتنی مبارک حدیث کښې ذکر

شوې دي چه عبارت دي له : « السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته » چه

د سلام اداء کول په دغو الفاظو سره زیات ثواب لري . لکه څرنګه چه

په پورتنی حدیث شریف کښې له هغه نه په « ثلاثون » یعنی دېرشو

تعبیر شوی دی . او که چېرې په نورو الفاظو لکه : السلام علیکم او

«السلام عليكم ورحمة الله» سلام اداء شي هم جائز دی، مکر ثواب ئی
یوله بله سره متفاوت دی.

د سلام داداء کولو په حقله زیات آیات او احادیث راغلی دي،
لکه څرنګه چه الله جل جلاله فرمائی :
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَدْخُلُوا بُيُوتًا غَيْرَ بُيُوتِكُمْ حَتَّى
تَسْتَأْذِنُوا وَتُسَلِّمُوا عَلَى أَهْلِهَا.

سورة النور ایه « ۲۴ »

ترجمه :

ای مسلمانان نو پرته له خپل کور نه د بل چا کور ته تر هغه مه ننوځئ چه
اجازه مونه وي غوښتي او کله چه د ننوتلو قصد مو وکړ نو د هغه کور
پر خاوندانو « مالکانو » باندی سلام واچوئ .

دغه راز له حضرت انس رضی الله عنه څخه روایت دی چه وئې
ویل : حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمائې :

«عَنْ أَنَسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
قَالَ : يَا بُنَيَّ إِذَا دَخَلْتَ عَلَى أَهْلِكَ فَسَلِّمْ يَكُونُ بَرَكَتَ
عَلَيْكَ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِكَ -

« رواه الترمذی »

ای بچیه ! کله چه خپل کورته ننوځی ، نو سلام واچوه ، ځکه داخوی تا
اوستا سوفامیل ته برکت راوړي .

د سلام په ځواب کښې باید کوشش وشي چه دسلام وړکوونکی
له الفاظو نه نریات او کاملترو وي ، د مثال په توگه که چېرې کوم چا وویل
چه :

السلام علیکم ، نوبهتره ده چه په ځواب کښې ې داسې ووايو .
وعلیکم السلام ورحمة الله . لکه څرنگه چه الله جل جلاله فرمایي :
وَإِذَا حُيِّتُمْ بِتَحِيَّةٍ فَحَيُّوا بِأَحْسَنَ مِنْهَا أَوْ رُدُّوهَا
سورة النساء ایه ۸۶ .

ترجمه :

او کله چه مو تعظیم وشي په سلام ویلوسره ، نو تاسی هم تعظیم
وکرې په یوې داسې کلمې سره چه له هغې نه غوره اوبهتره وي ویا په
هغې کلمې " مثل دهغې " سره .

د سلام په اداء کولو کښې برسېره پردې چه د شرع شریف د
اوامرو تعمیم اود مسنونو طریقې تطبیق دی دوی څرگندې اوبڼکاره
کتنې هم لري .

۱- داچه د سلام په اداء کولو سره د مقابل لوري په نه وېره او وحشت
زائل او په دې باندې مطمئن کېږي چه د سلام وړکونکي له آزار او
ضرر نه په امن کېږي دي.

۲- د سلام په وړکولو سره هر ډول کروړت او آزر دگي
چه د دوو کسانو په منځ کېږي وي له منځه ځي ، او د مينې صميميت او
وړ وړ والی د ټينگښت په لاره کېږي مؤثر کام پورته کېږي .
د فقهي پوهان وايي چه :

سلام وړکول سنت او حوَاب يې واجب دی ، مگر په لاندینيو
حالاتو کېږي :

- ۱- د خطبي ويلو په وخت کېږي .
- ۲- د آذان په وخت کېږي .
- ۳- د حديث پر راوي باندې کله چه روايت کوي .
- ۴- پر هغه چا چه اقامت وايي .
- ۵- د قرآن کریم د تلاوت په موقع .
- ۶- د شرعي علومو د تدريس په موقع .
- ۷- د دودۍ خوړلو په موقع .
- ۸- د قضايي حاجت په وخت کېږي .

د حديث فوائده

- ۱- سلام وړكوونكي بايد كوشش وكړي چه په مكملو الفاظوسره سلام وړكړي، ترخودنريات اجراو ثواب مستحق شي.
- ۲- څوك چه كومې نوې ټولنې ته راځي بايد لومړى سلام اداء او بيا په كوم مناسب ځاى كېنې كېنېني.
- ۳- سلام وړكول سنت او ځواب ئې واجب دى.
- ۴- د بوي دلى له جملې نه د يو سړي په سلام وړكولو، او يادېږو كسانو له خوا د يوه سړي په ځواب وړكولو سره د نورو غاړې هم خلاصېږي.

تمرین

- ۱- سلام و سرکول څه حکم لري؟
- ۲- د سلام د ځواب د وړکولو حکم څه دی؟
- ۳- سلام وړکول څه کټه لري؟
- ۴- په کومو حالاتو کې به شخص په سلام وړکولو مکلف نه دی؟
- ۵- که چېرې د یوې ډلې له جملې نه یو سړی سلام، او یا یې ځواب وړکړي د نورو غاړې پرې خلاصېږي او که نه؟

د حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم اطاعت

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ .

كُلُّ أُمَّتِي يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ إِلَّا مَنْ أَبَى . قِيلَ : وَمَنْ أَبَى ؟
قَالَ : مَنْ أَطَاعَنِي دَخَلَ الْجَنَّةَ وَمَنْ عَصَانِي فَقَدْ أَبَى .
(رواه البخاری)

د حدیث ترجمہ :

له حضرت ابوہریرہ رضی اللہ عنہ خخہ روایت دی چہ ویلی
ئ دی : آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم فرمایلی دی :
زما قول اُمت جنت تہ داخلہری، مگر هغه خوک چہ ابا، راوہری
چاویل ،

هغه خوک دی چہ ابا، راوہری . جناب رسول اکرم صلی اللہ
علیہ وسلم وفرمایلی :

هغه خوک چہ زما اطاعت او پیروی کوی جنت تہ داخلہری،
او هغه خوک چہ نا فرمانی کوی ، پہ حقیقت کنبی جنت تہ دنوتلو
خخہ مخ اہری .

دمېلمه او کوربه حقوق

عَنْ خُوَيْلِدِ بْنِ عُمَرَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : مَنْ كَانَ يَوْمًا بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ ضَيْفَهُ . جَائِزَتُهُ يَوْمٌ وَلَيْلَةٌ وَالضِّيَافَةُ ثَلَاثَةُ أَيَّامٍ ، وَبَعْدَ ذَلِكَ فَهُوَ لَهُ صَدَقَةٌ . وَلَا يَحِلُّ لَهُ أَنْ يَتَوَى عِنْدَهُ حَتَّى يُخْرِجَهُ .

« رواه البخاري والمسلم »

د حینوکلما تو معنی :

- ۱- فلیکرم ضیفه : پس د خپل مېلمه عزت دې وکړي.
- ۲- جائزته يوم وليلة : د مېلمه د پاره یو شپه او ورځ بخشش کښل کړي.
- ۳- ان يتوي عنده : چه د کوربه سره بستره واچوي، یعنی دا- چه دې وړې وړځې دهغه په کور کښې تېرې کړي.
- ۴- حتى يخرجہ : تر هغه اندانې پورې چه کوربه په تنگ او تکلیف کړي

د حدیث ترجمه :

له حضرت خویلد بن عمر رضی الله عنه څخه روایت دی چه

وې ويل: آنحضرت صلی الله عليه وسلم وفرمايل:

هغه څوك چه په خداى جل جلاله اود قيامت په ورځ باندى
ايمان لري، نو بايد د مېلمه عزت او پالنه وكړي، يوه شپه او ورځ د مېلمه
پالنه كول د مېلمه حق، او درې شپې او ورځې يې ورسى حد دى. او
وروسته له هغه نه د مېلمه خدمت كول د صدقې او خيرات حكم لري.
مېلمه لره نه بنايې چه د كور به سره بستره واچوي اود مړه
شپې او ورځې ورسره پاتې شي چه هغه په تكليف كاندي.

د پورتنى مبارك حديث توضيح:

اسلامي مقدس دين د بشري ټولنې د افرادو ترمنځ اړيکې په
ښه ډول تنظيم کړي، چه د هغونه يوې هم د مېلمه حقوق اود مېلمه
پالنې آداب او رسوم دي چه داې هم په ښه ډول تنظيم او بيان
کړي دي

له پورتنى مبارك حديث نه په څرگند ډول معلومېږي چه موږ
او مسلمان انسان بايد خپل مېلمه په ډېره پراخه تنه استقبال،
او په تېره بيا په لومړنۍ شپه او ورځ كښې يې زيات عزت او پالنه
وكړي، او دغه راز په نور شپو او ورځو كښې دخپل قدرت سره
سم د مېلمه پالنې عادي او معمولي حقوق پرځاى كاندي.

له دې عبارت نه چه فرمائي: «وبعد ذالك فهو له صدقه»

څخه داسې څرگندېږي چه تردرې ورځو پورې مېلمه پالنه د مېلمه حق
حق او وروسته له هغې نه د صدقې حكم لري يعنې كه چېرې كوربه له هغه نه
وروسته له مېلمه نه معذرت وغواړي او يا دا چه د مېلمه پالنې معمولي
او عادي حقوق پريځاي نه كړي نه گنهكاره كېږي.

او دهغو آدابو له جملې نه چه بايد مېلمه ئې مراعات وكړي دادى
چه: مېلمه بايد د كوربه سره دخپل هستوگنې موده او بنده نه كړي،
ځكه دهستوگنې او بنډوالى له يوې خوا كوربه په تكليف كوي، اوله بلې
خوا د مېلمه د بې عزتۍ موجب هم كړئ.

او د «حتي يخرجه» له عبارت څخه اشارتاً داسې معلومېږي چه
كه چېرته د مېلمه دهستوگنې او بنډوالى كوربه ته بې تفاوته وو او ده
ته ئې كوم تكليف نه متوجه كولو نو بيا باك نه لري.

نوځكه ويلاى شو چه په دې مبارك حديث كښې د مېلمه او كوربه
دواړو حقوق بيان شوى دي:

كوربه ته هدايت وركړى شوى دى چه بايد د مېلمه پالنه
او عزت وكړي او بايد ووايو چه مېلمه پالنه يوازې د اوږدو وږو
وړكول نه دي بلكه د دې سره، سره بايد د مېلمه سره په وړين تندي

مجلس اوچلند وشي. او مېلمه ته هم دا هدايت وركړ شوى چه بايد
تروسه، وسه خپله هستوگنه د كوربه په كور كېني ونه خنډوي. تر
خود كوربه د تكليف سبب ونه گرځي.

د مېلمه د احترام او عزت په هكله نور احاديث هم له آنحضرت صلی
الله عليه وسلم څخه روايت شوي دي لكه څرنگه چه حضرت ابوهريره
رضي الله عنه فرماي:

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ قَالَ: مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيُكْرِمْ
ضَيْفَهُ وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَصِلْ رَحِمَهُ
وَمَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ فَلْيَقُلْ خَيْرًا أَوْ لِيَصْمُتْ.
« رواه البخاري والمسلم »

ترجمه:

يعني هغه څوك چه په خداى جل جلاله اود آخرت په وړځي
باندى ايمان لري، بايد دخپل مېلمه عزت وكړي دخپلو خپلوانو
سره بنى اړيكي اوصله رحم ولري، او ځان له هغو څخه لري ونه
ساقى، اود اچه بنې خبرې وكړي، اود اچه چپ پاتې شي

د پورتني حديث فوائد:

۱- مېلمه پالنه غوره کار او د ايمان دارۍ د علائمو څخه
گڼل کېږي.

۲- مېلمه بايد د مېلمستيا حقوق مراعات او خپله هستوگنه د
کور به سره اوښده نه کړي، ترڅو دې په تکليف نه شي.

تمرین

- ۱- د مېلمه او مېلمه پالنې آداب بیان کړئ.
- ۲- پورتنی مبارک حدیث حفظ ، او خپلو خپلوانو او ملګرو ته
پې ورسوئ.

دموراو پلار حقوق

عَنْ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عَبَّاسٍ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَالَ : مَا مِنْ وَلَدٍ بَارٍ يَنْظُرُ إِلَى وَالِدَيْهِ نَظْرَةً رَحْمَةً إِلَّا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ بِكُلِّ نَظْرَةٍ حَجَّةً مَبْرُورَةً .
قَالُوا وَإِنْ نَظَرُ كُلِّ يَوْمٍ مِائَةَ مَرَّةٍ ؟ قَالَ : نَعَمْ ، اللَّهُ أَكْبَرُ وَأَطْيَبُ .

« رواه البيهقي في شعب الإيمان »

د حُينو کما تو معنی :

- ۱- مامن ولد بارس : هر نیک فرزند.
- ۲- نظر رحمة : په مهرباني او مينه سره کتل .
- ۳- حجة مبرورة : هغه حج چه د الله جل جلاله په دربار کېني قبول شوی وي .

د پورتنی مبارک حدیث معنی :

له حضرت عبد الله بن عباس رضي الله عنه څخه روايت دی چه وېي ويل : آنحضرت صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي :
هر نیک عمله او صالح اولاد چه په مينه او مهرباني سره خپل مور او پلار ته وگوري ، پاک خداي جل جلاله دده د دغه ډول هرې کتنې

په مقابل کښې ده لره دیوه قبول شوي حج ثواب ورکوي.
 اصحاب کرام رضی الله تعالی عنهم پوښتنه وکړه چه : که څه
 چه هم په یوه ورځ کښې سل ځلې تکرار شي ؟
 آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمائل : هو ! الله جل جلاله له هغه
 څه نه چه ستا سو په ذهن کښې خطور کوي د پرلوی او مهربان
 دی .

د پورتني مبارک حديث د معنی توضیح :

مور او پلار پر خپل اولاد باندی زیات حقوق لري ، له همدې
 کبله په قرآن عظیم الشان او نبوي احادیثو کښې په دې هکله
 زیات تاکید شوی دی ، لکه څرنګه چه الله جل جلاله فرمائی :

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ وَبِالْوَالِدَيْنِ إِحْسَانًا
 إِمَّا يَبُلُغَنَّ عِنْدَكَ الْكِبَرَ أَحَدُهُمَا أَوْ كِلَاهُمَا ، فَلَا تَقُلْ
 لَهُمَا أُفٍ وَلَا تَنْهَرْهُمَا وَقُلْ لَهُمَا قَوْلًا كَرِيمًا ۖ وَخُفِضَ
 لَهُمَا جَنَاحَ الذُّلِّ مِنَ الرَّحْمَةِ ، وَقُلْ رَبِّ ارْحَمْهُمَا كَمَا
 رَبَّيَانِي صَغِيرًا ۝

سورة الاسراء آیه " ۲۳ "

د ترجمې حاصل:

او حکم وکړ پروردگار ستا چه عبادت مه کوی مگر د الله ج،
او دمور او پلار سره ښکه رویه وکړئ، کله چه یو او یا دواړه ستا
په نزد زورپتیا او زهیری سن ته ورسېږي نو حتی اُف قدری هم
د دوی په مقابل کښې مه وایه، پردوی باندی چیغه مه وهه، او
هغوی مه تو بهنوه او د دوی په مقابل کښې ښه کلمات او ښې خبرې
استعمال کړه. اود تواضع او اطاعت ورسرونه د دوی په وړاندی
خپاره اوداسې ووايه:

ای زما پروردگار! پردوی باندی رحم وکړه، هغه ډول چه -
دوی نه په ورسکتوب کښې روزلی یم.

لکه غرنګه چه کور و په دې مبارک ایت کښې د الله جل جلاله د
عبادت نه وروسته دمور او پلار سره د ښکې او احسان کولو موضوع
جوخت ذکر شوی ده، چه په دغه جوختوالي کښې د والدینو وستر
مقام ته څرګنده اشاره ده.

وروسته بیا دا په ګوته شوی ده چه انسان باید له خپلو والدینو
سره څه ډول برخورد او سلوک وکړي. په تېره بیا هله چه یو یا
دواړه یې د زهیری مرحلې ته ورسېږي، باید د دوی په مقابل

کښې زيات متواضع او فرمانبردار وي ، او داسې کار او عمل سرته
ونه رسوي چه د دوي د ازردگۍ او انزجا سر موجب وگرځي ، اوله هغه
خايه چه په دې مرحله کښې د دوي زړونه نارنگ ، او احساسات
پې د پر رقيق او حساس دي ، نو ځکه زياتې پاملرنې ته ضرورت لري .
له همدې کبله الله جل جلاله اولاد له هر ډول بې ادبي څخه منع
کړي اودا اجازه پي نه ده ورکړې چه د دوي په مقابل کښې خښم او
يا تريب تندي خولا پرېږدې بلکه د اف کلمه هم بايد استعمال
نه کړي .

دغه راز په پورتنۍ مبارک ايت کښې دوي ته د دعا کولو طرز او
طريقه او علت بيان او مونږ ته پي تعليم را کړه شويدي ، او هغه دا چه
مونږ بايد تل تر تله د دوي په حق که د مغفرت او بخشش دعاء
وکړو او د خپل ماشوم والي وخت راپه يا د کړو چه څرنگه پي شپه او ورځ
زمونږ په رونه کښې پاملرنه او توجه درلودله ، او پرځانونو به پي
تکليف او شوکيري تېرولي .

او کله چه پورتنۍ مبارک حديث ته حير شو ، کور وچه کت مټ
همدغه پورتنۍ مطالب تا ئيد وي ځکه په حديث شريف کښې هم دې
ټکي ته اشاره شوي ده چه د مور او پلار خدمت کول زيات ثواب

د حُیْنو کَلما تومعنی :

- ۱- اِلا من اُبی : مکرهغه خوځ چه اِباء راوړي.
- ۲- ومن عصانی : هغه خوځ چه زما د اوامرو څخه غاړه غړوي.
- ۳- ومن اطاعنی : هغه خوځ چه زما د اوامرو اطاعت کوي.

د پورتنی مبارک حدیث توضیح :

که چیرته د قرآن کریم ، نبوي احادیثو ، اود سیر او تاریخ کتابونو ته ځیر شو څرکند یږي چه دغه ټولو څومره دا آنحضرت صلی الله علیه وسلم اطاعت او پیروی په هکله امر او ټینګار کړی دی ، ځکه چه د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم اطاعت په حقیقت کښې د الله جل جلاله اطاعت دی ، او بالعکس د رسول الله صلی الله علیه وسلم له امر نه غاړه غړونه د الله جل جلاله له امر نه مخالفت ګڼل کېږي .

نو ځکه د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم دا وامرو او ارشاد اتو څخه هر ډول مخالفت کول په دې دنیا کښې د تباهی ، هلاکت ، خجالت ، مخ توري او په آخر کښې د سخت عذاب او دوزخ موجب ګرځي .

اوشک نه شته چه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم داسې

لري، او اولاد برسېره پردې چه بايد د دوی سره له ښې روڼۍ نه کار واخلي بايد حتی دوی ته د کتلو په وخت کېنې هم خپل نظر کنترول او داسې وکړي چه له سترگو څخه ې د مينې او محبت، مهربانۍ او صميميت آثار او علائم څرکند وي.

الله جل جلاله اولاد ته د داسې غوره اعمالو د ستره رسولو په مقابل کېنې دوی ته د زيات ثواب او اجر وعده ورکړې ده، لکه څرنگه چه په پورتنۍ مبارک حديث کېنې په صراحت سره بيان شوی دی، او هغه دا چه د هر صميمي او مهربان نظر په مقابل کېنې د يوه قبول شوی حج ثواب ورکول کېږي، که څه چه همدا کار په وېج کېنې سل ځلې تکرار شي، ځکه د ثواب وړکول په هره اندازه چه وي د الله جل جلاله په حضور کېنې څه کمی نه لري، او د الله تعالی درحمت له خزانو څخه کوم شی نه کمېږي.

هغه ډول چه موږ او پلار په خپل ژوند کېنې پر اولاد باندی حقوق لري، د مرګ نه وروسته هم دغه حقوق دوام لري چه ځينې ې لکه څرنگه چه په پورتنۍ مبارک حديث کېنې ذکر شوی دی عبارت دي له:

۱- د دوی له پاره همېشه د مغفرت او بخشش دعا کول.

۲- ددوئ پخوانی وعدي او وصیتونه پرځای کول.

۳- ددوئ دخپلوانوسره ددوستۍ اړیکې ټینګول.

۴- ددوئ دصالحودوستانو احترام کول.

دپورتني مبارک حديث فوائد:

۱- اولاد بايد دزهره له کومي دمور او پلا خدمت وکړي.

۲- اولاد بايد ددوئ په مقابل کېنې دېر محتاط وي حتی ددوئ

ته کتل هم بايد په دېر لطف او مهرباني سره سرته ورسېږي.

۳- دغه ډول اولادونو ته دالله جل جلا له له خوا نه نريات ثواب

وړکول کېږي.

تمرین

۱- له والدينوسره بايد څه ډول رفتار وشي؟

۲- پورتنی مبارک حديث د یادو کړئ.

د عالم فضيلت

عَنْ ابْنِ أُمَامَةَ الْبَاهِلِيِّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ : ذَكَرَ
رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ رَجُلَانِ ، أَحَدُهُمَا
عَالِمٌ وَالْآخَرُ عَابِدٌ فَقَالَ : رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ
وَسَلَّمَ : فَضْلُ الْعَالِمِ عَلَى الْعَابِدِ كَفَضْلِي عَلَى أَدْنَاكُمْ .
ثُمَّ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ : إِنْ أَلَّفَ اللَّهُ
وَمَلَئِكَتَهُ وَأَهْلَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ حَتَّى النَّمْلَةَ فِي
جُحْرِهَا وَحَتَّى الْحَوْتَ لَيُصَلُّوا عَلَى مُعَلِّمِ النَّاسِ
الْخَيْرِ .

« رواه الترمذی »

د ځينو کلماتو معنی :

- ۱- العابد : هغه څوک چه د پاک خداي جل جلا له درضاله پاره په عبادت سره مشغول وي .
- ۲- العالم ، مطلب له عالم نه په دې مبارک حديث هغه څوک دی چه د فقهي ، تفسير ، حديث او داسې نورو علومو سره اشنا او علم پرې ولري .
- ۳- فضل : برتري .

۴- ادنا کم، کترین له تا سونه.

۵- النملة : میږی .

۶- لیصلون : هرو مرو د خیر دعاء کوی .

۷- علی معلم الناس : د خلکو پر معلم باندی .

۸- الخیر : ښکی .

د حدیث ترجمه :

له ابی امامة الباهلی نه روایت دی چه وې ویل :

د آنحضرت صلی الله علیه وسلم په حضور کښې د دوو کسانو په هکله چه یوې عابد او بل یې عالم وویا دونه و شوه چه له دوی نه کوم یو بهتر دی :

آنحضرت صلی الله علیه وسلم وفرمایل چه :

پر عابد باندی د عالم فضیلت داسی دی لکه نرمافضیلت پر کترین ستاسو . ورسته بیا حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم وفرمایل : په تحقیق سره الله جل جلاله ملائکی ، اود نرمکی او اسمانونو او سپدونکی ، حتی میړه تون په خپلو غاړو او کبان په اوبو کښې د هغو کسانو لپاره دعاء کوي کوم چه د خلکو د پاره زده - کړه کوي .

د پورتني مبارک حديث توضيح :

له پورتني مبارک حديث نه داسي څرگند پرې چې اسلامي مقدس دين د دنيا او اخرت د وارودين دى ، نوځکه نه بنيائي چې يوازې په عبادت کولو او پريوه گوټ کبني پرکبنينا ستلو باندې اکتفاء وشي .
ځکه که چېرې سړي شپه او ورځ د خداى جل جلا له په عبادت مصروف او بوخت ، او خپلې اړيکي له دنيا او دنيايي چارو سره پرې کاندې ، د داسې سړي گټه خپله يوازې هماغه شخص ته رسېږي . حال داچې د علم زده کړه او نورو ته دهغه تعليم ورکول هم خپله انسان او هم ئې نورو ته گټه رسېږي .

دا څرگنده خبره ده چې د داسې کسانو فضيلت هر ورو د هغو کسانو په پرتله خورا زيات دى کوم چې شپه او ورځ يوازې په عبادت باندې بوخت دى .

نوځکه پر هر مسلمان باندې لازمه ده چې برسېره پر دې چې د الله جل جلا له عبادت د علم او پوهې په لاسته راوستلو کبني هم هاند وکړي .

دهمدې پورتني مطلب د پوره توضيح لپاره کله چې له حضرت رسول مقبول صلى الله عليه وسلم نه ددې دواړو (عالم او عابد)

په هکله تپوس وشو، دوی په حُواب کښې وفرمائډ چې،
 «عالم پر عابد باندی داسې فضیلت لري، لکه زما فضیلت پر
 کترین له تاسونه».

او دا حُکه چه عالم سړی تل تر تله د الله جل جلاله احکام او-
 اسلامي شریعت خلکو ته ور زده کوي، او په دې توگه دوی سمې
 لیاړې ته راهنمایي کوي، حال دا چه عابد انسان لکه خرنگه چه
 پخوا مو وویل؛ د عبادت کټه یوازې ځان ته رسېږي او نور
 کسان له هغه نه مستقیمه کټه نه شي اخستلای.

د حدیث فوائد؛

۱- پرمونز مسلمانانو باندی لازمه ده چه د علماؤ سره محبت
 وکړو، اوله دوی نه د شرعی احکامو او مسائلو اوهم د دنیا وپې-
 موضوعاتو او هغو پرمختگونو او انکشافاتو په هکله چه په هر
 وخت او زمان کښې را برسېره کېږي او د دیني او دنیوی چارو
 د نریات پرمختگ او ودی موجب گرځي معلومات تر لاسه کړو.

۲- الله جل جلاله ملائکی او د اسمانونو او حُمکی اوسېدونکي
 او حتی ټول مخلوقات په نېکو چارو کښې د انسانانو معلم ته د خیر
 دعا، کوي.

تمرین

۱- مطلب له عالم نه په پورتنی مبارک حدیث کښې کوم ډول

ډول معلم دی؟

۲- عابد کوم سړي ته وایي اوڅه کوي؟

۳- د عالم فضیلت د عابد په پرتله څومره دی؟

رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شَفَاعَتُ

عَنْ أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

وَسَلَّمَ :

أَسْعَدُ النَّاسِ بِشَفَاعَتِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ مَنْ قَالَ لَا
إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ خَالِصًا مِنْ قَلْبِهِ أَوْ نَفْسِهِ -

• رواه البخاري •

د حِينُوكَلَمَا تُوَمَعْنِي :

۱- اسعد الناس : خوشبختترین سړی .

۲- خالصا من قلبه : د زړه دا خلاصه .

د حدیث معنی :

حضرت ابو هريرة رضي الله عنه له آنحضرت صلى الله عليه

وسلم څخه روایت کوي چه وېي فرمايل :

نېک بخت ترين انسان چه د قيامت په ورځ زما د شفاعت

وسرگړې هغه څوک دی چه د (لا اله الا الله) کلمه يې په اخلاص

او د زړه له کوي ويلی وي .

د پورتنی مبارک حدیث توضیح :

دا مبارک حدیث که څه چې د الفاظو او کلمو په لحاظ ډېر لنډ

دی مگر د مفهوم په اعتبار زریات مفاهیم په کښی نغښتی دي.

هغه څوک چې په اخلاص او د زړه له کومي مؤحد نه شي او اسلام

ونه مني، د قیامت په ورځ د حضرت رسول مقبول صلی الله علیه وسلم د

شفاعت وړ نه گرځي.

دغه راز هغه کسان چې یوازې په شریکه د توحید کلمه ادا

کوي مگر په زړه کښې یې په حقیقت او واقعیت سره ځای نه وي نیولی، نو

داسې سړی هم د آنحضرت صلی الله علیه وسلم له شفاعت نه محروم او

بې نصیبه دي.

حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم یوازې د هغه چا

شفاعت کوي چې د زړه له کومي یې ایمان راوړی او د توحید پر

حقانیت باندې کامله عقیده ولري، ځکه داسې کسان ندي

ډول ایمان په درلودلو سره د غوره اعمالو سرته رسولوته

په ښه توګه چمتو کېږي.

داعی دی چه دالله جل جلاله مخلوق دده د رضا د حاصلولو او جنت ته د داخلېدو لورې ته رابولي او د پاك خداى جل جلاله له قهر او د اخروي عذاب څخه ئې ژغوري .

نوحكه هر هغه څوك چه در رسول اكرم صلى الله عليه وسلم دعوت او سپيڅلي ارشادات ونه مني او له هغه نه غاړه وغروي هيڅكله له الهى عذاب نه ژغورل كېداى نه شي ، او د نجات لاره نه شي موندلاى .

د حديث فوائد :

- ۱- هر هغه څوك چه د حضرت محمد مصطفى صلى الله عليه وسلم پېروي او دده د اوامرو اطاعت وكړي ، پاك خداى جل جلاله په خپل فضل او مرحمت سره نوموړي سړى جنت ته داخلوي .
- ۲- هغه څوك چه د حضرت پيغمبر صلى الله عليه وسلم د احكامو له اطاعت نه انكار وكړي جنت ته داخلېداى نه شي .
- ۲- د حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم د اقوالو او افعالو نه پېروي كول په ټولو انسانانو او جنتيانو باندې فرض دى .
- ۳- د حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم له امر نه غاړه غږول لويه كناه ده .

درسی کتابونه او د هغو محتویات د منل شویو تعلیمي اصولو
 پر اساس تهیه او تطبیق کړي. اوس چه دلوی خدای په فضل
 د لمړي دورې د کتابونو چاپ او ترتیبول پای ته رسیدلی او
 د خدای پاک په مرسته منځنی او دوهمه مرحله شروع شویده
 بیایي هم خپله علمی دنده دیوه غوره تعلیمي پروگرام په برابر-
 ولو کی چه د ټولو تعلیمي بنسټونو او علمی موازینو سره برابر وی
 نده هیره کړي. او د پخوا په شان ئی د درسی کتابونو په برابرولو
 او تدوین کی د نورو مختلفو جهادی تنظیمونو د پروگرامونو
 څخه په استفادی سره زیاته پاملرنه کړیده.

د افغانستان تعلیمي مرکز خپله دنده بولی چه د نصاب مدیریت
 له هغو استادانو، پوهانو او کارکونکو څخه چه دیوه اسلامی
 واحد تعلیمي نصاب د منځ ته راوړلو په برخه کی چه له علمی
 موازینو سره سمون لری له هیڅ ډول ایثار او سربښندنی څخه
 ډډه نده کړی مننه او درناوی وکړي، او د دوی لایزیت
 بریالیتوبونه د علم او معارف په برخه کی له پاک خدای څخه
 وغواړي.

هیله لرو د هیواد راتلونکی او جوان نسل د قدر وړو مدرسینو
 د علمی لارښوونې په نتیجه کی تری زیاته گټه واخلي، ترڅو دیوه

نوی افغانستان د پاره چه یو اسلامی، خپلواک او پرمخ تللی
افغانستان به وی رښتینی او گټور غړی وروزل شی.

ومن الله التوفيق

د افغانستان تعلیمی مرکز

دمطالبو فهرست

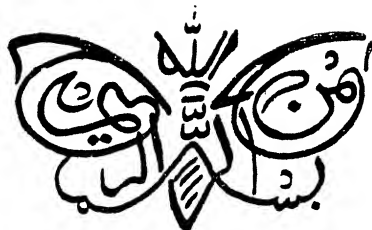
شماره	عنوان	مخ
- ۱	مقدمه	
- ۲	له الله حج، اور رسول الله ص، سره مينه	
	درلودل.	۱
- ۳	د حضرت رسول اکرم ص، اطاعت.	۷
- ۴	د تجسس او په ديني احکامو کېنې بې حايه	
	پلټنه کول.	۱۱
- ۵	د حضرت محمد ص، خاص پيروان د دين	
	ساتونکی کښل کېږي.	۱۶
- ۶	د پاک الله حج، په لياره کېنې د جها د فضيلت.	۲۰
- ۷	د مسواک فضائل.	۲۵
- ۸	په جماعت سره د لماڅڅه داد او کولو فضيلت.	۳۰
- ۹	د زړه پاکي.	۳۵
- ۱۰	غوره اخلاق.	۴۰
- ۱۱	بڼه او بده طريقه.	۴۶

شماره	عنوان	مخ
۱۲ -	ددین په تبلیغ کښې د مسلمانانو سلوک.	۵۰
۱۳ -	د سخاوت فضیلت.	۵۴
۱۴ -	د صبر او ثبات فضیلت.	۵۸
۱۵ -	صدقه جاريه او دهغي فضیلت.	۶۲
۱۶ -	له حرام مال نه استفاده کول.	۶۸
۱۷ -	د سلام ادا کول او دهغه آداب.	۷۳
۱۸ -	د مېلمه او کوربه حقوق.	۸۰
۱۹ -	د مور او پلار حقوق.	۸۶
۲۰ -	د عالم فضیلت.	۹۳
۲۱ -	د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم شفاعت.	۹۸
۲۲ -	دامام او مؤذن مسؤلیت.	۱۰۲
۲۳ -	دایمان خوښوالی.	۱۰۶
۲۴ -	د اولاد روزنه.	۱۱۰

شماره	عنوان	مخ
۲۵-	دمسلمان وروړ سره مينه	
	درلودل.	۱۱۵
۲۶-	تقوا او نېکوکاري.	۱۲۱
۲۷-	د بدئ په مقابل کېنې نېکي	
	کول.	۱۲۷
۲۸-	اعتکاف.	۱۳۲

*

مقدمه

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ وَالصَّلَاةُ وَالسَّلَامُ عَلَى سَيِّدِ
الْأَنْبِيَاءِ وَالْمُرْسَلِينَ وَعَلَى آلِهِ وَأَصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ ۝

شيخ سعدی (رح)، فرمایلی دی :

خلاف پیامبر کی ره گزید که هرگز به منزل نخواهد رسید
یعنی هغه خوځ چه دا آنحضرت صلی الله علیه وسلم له لیاړی نه
پرته بله لیاړه غوره کړي، هیڅکله خپل هدف ته رسیدای نه شي. او
د حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلم لیاړه هغه ده کوم چه
پاک خدای جل جلاله ده ته ورپه برخه کړی ده چه هغه عبارت دده
اسلامي مقدس دین له لیاړی څخه.

په دې کتاب کښې چه د اتم ټولګي لپاره تدوین او تالیف شوی
دی، دا آنحضرت صلی الله علیه وسلم دا قوالو او افعالو ارزښتناکه
پانګه یعنی مبارک احادیث راغونډ شوی. چه هیله ده دهغوی د
لوستلو او پرهغو باندی د عمل کولو په برکت مود دواړو دارینو
نیکمرغی په برخه شي.

حدیث شریف

د اتم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی ولی الحق صدیقی "دیوبندی"

په اسلامي مقدس شريعت كېنې نبوي احاديث له قرآن عظيم
 الشان نه وروسته دوهم اصل كېنل كېږي . د حضرت رسول اكرم صلى
 -الله عليه وسلم ځينې احاديث په حقيقت كېنې د قرآنكريم معنى او
 تفسير اودهغه د واقعي معنى توضيح كېنل كېږي . ځكه احاديث (تقرير)
 گفتار او د آنحضرت صلى الله عليه وسلم كردار) خفي وحى ده، لكه
 څرنگه چه الله جل جلاله فرمايلى دي :

«وَمَا يَنْطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ ۖ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ»

حضرت رسول اكرم صلى الله عليه وسلم دخپل نفس اوخواهشاتو
 پراساس خبرى نه كوي . هرڅه چه وايي الهى وحى ده چه دوى (ص)
 ته راوړل كېږي .

په اسلامي شريعت كېنې داسې احكام هم شته چه يوازى اويوازې
 په نبوى احاديثو باندې ثابت شوي دي .

نوحه پهرمسلمان باند لازمي اوختمي ده چه د نور شرعي احكامو
 په څنگ كېنې د حديثو د علم زده كړه هم وكړي، ترڅو د آنحضرت صلى الله
 عليه وسلم د جوامع العالم او د دوى مبارك له كارنامونه خبر، او په
 خپل ژوندانه كېنې يې دخپل ورځنى كړو وړو لپاره كړنلاره وكړځوي.
 «ومن الله التوفيق»

حدیث شریف

د اتم ټولګي لپاره

مؤلف: مولوی ولی والحق صدیقی «دیوبندی»

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا
قَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ
حضرت رسول اکرم صلی اللہ علیہ وسلم فرمائیے دی۔

رَضِيتُ

خوبنیم
بِاللَّهِ رَبًّا
جَ اللَّهُ مَورب دی۔

وَبِالْإِسْلَامِ دِينًا
او اسلام مو دین دی۔

وَبِمُحَمَّدٍ نَبِيًّا وَرَسُولًا

او محمد صلی اللہ علیہ وسلم مورسول ونبی دی۔

بسم الله الرحمن الرحيم

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَ الْإِنْسَانَ وَجَعَلَهُ أَكْرَمَ الْخَلَائِقِ بِالْعِلْمِ
وَالْكَرَمِ وَجَعَلَ أُمَّةً مُّحَمَّدًا خَيْرَ الْأُمَمِ وَأَمَرَهُمْ بِالذَّعْوَةِ وَالْإِرْشَادِ
وَالْجِهَادِ الْمُعْظِمِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى سَيِّدِ الْأَنْبِيَاءِ وَمُعَلِّمِ
الْبَشَرِ وَعَلَى آلِهِ وَاصْحَابِهِ أَجْمَعِينَ.

په هیواد کی د سپیڅلي جهاد د پیل څخه راپدیځو، استادانو،
علماؤ او پوهانو، د شاگردانو د علمی اهدافو د تر سره کیدو او د
اسلامی فرهنگ د ودی او پراختیاد پاره په مختلفو برخو کی او
د پوهی له ښیګڼو څخه د ښی ګټی اخیستنې په خاطر کاکه پاملرنه
کړیده، او په دی توګه ئی د مهاجرت د ناخوالو او بدو شرایطو
سره سره د ا خبره نړیوالو ته ثابته کړه چه د افغانستان غیور او
قهرمان ملت وکولای شول د جهاد په تیرویو ولسو کلو کی د توری
او قلم مبارزی ته یو ډبل ترڅنګه ادامه ورکړی. د افغانستان
تعلیمی مرکز چه د مختلفو درنو جهادی تنظیمونو له پیاوړو غړو
څخه تشکیل شوی دی په خپل وار سره هڅه کړی ترڅو په
هیواد کی دننه د مدارسو د رسی پروګرامونه له ورځنیو
شرایطو او علمی معیارونو سره سم ترتیب او د لمړی دوری